

Дністер в обидва боки

Одна з найбільших у Європі Новодністровська ГАЕС виробляє дешеву електроенергію та збалансовує потужності українських АЕС
» стор. 4—5

Маріанна Варшавська: АТО — це мирний час чи воєнний?

Дружина добровольця — про евакуацію тисяч людей із Донецька та Слов'янська, тренінг НАТО з парамедицини, службу чоловіка та необхідність збирати 28 підписів для звільнення з військової частини
» стор. 8—9

Не боячись Халеп

Збагачуючись досвідом, прима українського тенісу стрімко колекціонує перемоги на престижних турнірах WTA
» стор. 15

Україна молода

Вівторок, 15 серпня 2017 року

№ 98 (5259)

4 820094 140019 >

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 25,72 грн.
1 € = 30,18 грн.
1 рос. руб. = 0,4 грн.

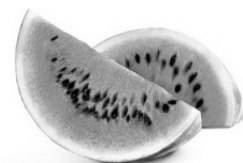
Що, кавун, жарко?

Рекордсменом 2017 року на фестивалі кавунів обрали 17-кілограмового «смугастика». Урожай баштанних цьогоріч серйозно «підкосила» шалена спека

» стор. 2

Наїмося від пуза.
Фото з сайту rik.ua.

«Минулого сезону чемпіоном став кавун вагою у 28 кілограмів. А от найвеличезніший кавун на Херсонщині виростили у 2012 році. Смугастих гігант важив більше 43 кілограмів! Це був справжній король кавунів, який швидко набрав вагу майже втричі більшу, ніж переможець нинішнього року».

Юрій Покотилів, фермер

Ірина КИРПА
Херсонська область

■ НАЛІТАЙ!

Найменший серед найбільших

Рекордсменом 2017 року на фестивалі кавунів обрали 17-кілограмового «смугастика»

Це не ціни, а кілограми.

Цей кавун став найменшим переможцем за всю історію свята у Голій Пристані, яке відбувається вже 14 років поспіль. «До пари» йому обрали й «королеву», шестикілограмову «мініатюрну» диню. А от гарбуз вагою у 36 кілограмів став справжньою несподіванкою для всіх.

Поки фермери скаржилися на аномальну спеку, через яку на полях гине врожай баштанних, діти з радістю поїдали бодай і невеличкі, проте солодкі смугасті ягоди. За словами міського голови Голі Пристані Олександра Бабича, найбільш серйозно до своєї роботи підійшли фермери Олешківського та Голопристанського районів. Саме їм, як фаворитам свята, вручили цінні призи та пам'ятні грамоти.

Фестиваль кавунів цього року відвідало більше 7 тисяч гостей, які приїхали на Херсонщину з усіх областей України. Наймасовіші делегації прибули з Полтавської, Кіровоградської та Київської областей. На дегустації кавунів і динь можна було покуштувати 50 різних сортів баштанних, включаючи навіть такі рідкісні, як жовті «місячні» кавуни та яскраво-помаранчеві дині.

— Минулого сезону чемпіоном став кавун вагою у 28 кілограмів, — розповів фермер Юрій Покотилів. — А от найвеличезніший кавун на Херсонщині виростили у 2012 році. Смугастих гігант важив більше 43 кілограмів! Це був справжній король кавунів, який швидко набрав вагу майже втричі більшу, ніж переможець нинішнього року.

Аграрії півдня України визнають, що за всі роки незалежності України нинішній літній сезон видався найскладнішим для роботи. Відсутність поливу та надмірна спека згубили працю сотень фермерів, що спеціалізуються на вирощуванні баштанної продукції.

А от кількість гостей фестивалю кавунів у цьому році була рекордною. Якщо чоловіки приходять поділитися секретами вирощування великих кавунів і динь, то жінки передають рецепти смачних страв із м'якоті кавуна або дині.

— Навіть із шкірок кавуна можна приготувати дуже смачну страву, — розповідає учасниця фестивалю Світлана Павлова. — Потрібно все гарненько пересипати цукром, поставити на вогонь, довести до кипіння, потім зняти каструлю з вогню та дати настоятися. Цю процедуру слід повторити тричі поспіль. Вода повністю випарується з кавунових шкірок, і ви отримаєте прозорі, солодкі та дуже корисні для здоров'я цукати.

До речі, за словами медиків, у шкірках кавуна міститься дуже корисна речовина під назвою цитрулін, яка розширює судини та знижує тиск. Окрім того, у м'якоті кавуна є антиоксидант лікопін, який допомагає організму людини боротися з раком.

Фестиваль кавунів на Херсонщині порадував і різноманітними рецептами приготування варення з м'якоті кавуна,

цілющих настоянок на шкірках дині й кавуна та корисним кавуновим медом!

Один із постійних учасників свята навіть презентував спеціальний ніж для розрізання кавунів, який жінки тут же охрестили «кавуновий Ніндзя». Він має зручну форму у вигляді прямокутника та спеціальні щербини на двох лезах, саме це допомагає господарям різати кавуни на ідеально рівні та однакові за розміром скибочки.

«Людей порадували навіть мої декоративні кавунчики, — розповів фермер Євген Кучеренко. — Ми з дружиною спеціально щороку вирощуємо маленькі диньки, кавунчики та гарбузики для того, щоб будь-хто міг прикрасити своє житло яскравими смугастими ягідками. Адже вони благотворно впливають на ауру квартири та здатні підтримувати позитивний настрій навіть восени й узимку». ■

■ А ТИМ ЧАСОМ...

Аграрії Херсонщини розповіли, що на полях півдня України у серпні 2017 року шалена спека подекуди сягала 50 градусів за Цельсієм навіть у тіні. А для того, щоб отримати добрий урожай баштанної продукції, потрібно не більше 30 градусів тепла та своєчасний полив. Поки що за один кілограм кавунів на Херсонщині продавці баштанної продукції просять від 1,5 до 2 гривень. Вартість динь майже вдвічі вища і становить приблизно 4-5 гривень за кілограм. А ось у столиці України ті ж кавуни йдуть уже по 2-5 гривень за один кілограм.

Радує, що складні погодні умови не завадили нинішнього року спорядити з Голі Пристані до столиці України баржу, завантажену 250 тоннами кавунів. Одна така поїздка по Дніпру замінює 60 фур, що може істотно розвантажити транспортні магістралі України. Завдяки водному транспорту вартість кавунів та динь для мешканців столиці нинішнього сезону буде нижчою у середньому на 10-20 відсотків, ніж очікувалося.

За словами директора Департаменту агропромислового розвитку Херсонської обласної держадміністрації Олександра Паливоди, мешканцям України слід дочекатися «третьої хвилі» кавунів у вересні. Саме на початку осені у продаж надійдуть пізні «смугастики» та дині, вартість яких буде істотно нижчою, аніж у літніх. Натомість смак, запах, висока якість і цілющі властивості цих чудових дарів природи неодмінно порадуватимуть кожного, хто ними ласуватиме.

■ НА ФРОНТІ

Авдіївка страждає і тримається

Окупанти гатили по багатостраждальному місту з різних напрямків протягом дев'яти годин

Іван БОЙКО

Місто Авдіївка, поблизу окупованого Донецька, знову стало найгарячішою точкою східного фронту. Минулої неділі ворог гатив по райцентру з різних видів зброї та з кількох напрямків упродовж дев'яти годин!

«На донецькому напрямку головною «гарячою точкою» стала Авдіївка. Протиник відкрив вогонь після 14-ї години, українські війська відповіли окупантам тим самим. Перестрілки тривали з короткими паузами понад дев'ять годин. Слід зазначити, що бойовики кілька разів застосовували міномети. Вогонь вели одразу з кількох напрямків», — повідомив речник Міноборони з питань АТО Олександр Мотузник. За його словами, окупанти також епізодично порушували режим тиші на чотирь-

ох інших позиціях. Усі ці інциденти були досить тривалими.

«Бойовики практично не припиняли обстріли наших опорних пунктів у районі Авдіївки з мінометів різних калібрів, гранатометів, стрілецької зброї. Також увечері в неділю під ворожим вогнем опинилися наші укріплення неподалік Новоселівки, Верхньоторецького, Невельського, Лугансько-

го», — додають у прес-центрі штабу АТО. Загалом позаминулої доби троє захисників України зазнали поранень (один із них саме під Авдіївкою), зафіксовано майже три десятки обстрілів на різних напрямках фронту.

На луганському напрямку ворожі мінометні обстріли накрыли селище Кримське, а на маріупольському — район міста Мар'їнка. ■

■ А ТИМ ЧАСОМ...

Полковника Національної гвардії Олександра Бойка, якого вважали зниклим безвісти під час розвідки в «сірій зоні» передової, знайдено мертвим на Луганщині. Інформацію про це поширив речник МВС Артем Шевченко: «Після довгих пошуків тіло вбитого 3 червня в бою під Попасною полковника спецпризначення Нацгвардії Олександра Бойка доправлено у Сіверсько-донецьк». Відомо, що тіло полковника знайшли волонтери.

Як повідомляла «УМ», Олександр Бойко зник під час виконання бойового завдання поблизу села Катеринівка. Його дружина, Світлана Бойко, після цього запевняла, що чоловік живий і перебуває в полоні, хоча військові Нацгвардії, які здійснювали бойовий вихід разом із полковником, запевняли, що він загинув. Тіло командира вони покинули, оскільки не могли винести його з 3-під обстрілу.

■ ПРОФІЛАКТИКА

На вулицю — не від хорошого життя

Національна поліція приділяє першочергову увагу правопорушенням, пов'язаним із дітьми

Тарас ЗДОРОВИЛО

Новостворена Нацполіція України, бажала того чи ні, але прийняла у «спадок» чимало проблемних питань, які доводилося розплутувати її попередникам. Одним із них є розшук зниклих дітей і ціла низка інших неприємних ситуацій, пов'язаних із юним поколінням: запобігання правопорушенням, які скоюють кинуті напризволяще батьками дітлахи, або продажу дітей.

Як повідомив начальник відділу Департаменту протидії злочинам, пов'язаним із торгівлею людьми Нацполіції Андрій Гаманюк, лише з початку поточного року поліція припинила більше десяти спроб продажу дітей: «На сьогоднішній день нами з початку року задокументовано 12 фактів незаконної угоди щодо неповнолітніх. Із них чотири факти продажу новонароджених дітей, інші — це вчинені злочини щодо неповнолітніх віком до 14 років».

А нещодавно призначений перший заступник голови Нацполіції України В'ячеслав Аброськін зазначив, що його відомство впроваджує нові методи розшуку зниклих дітей. Під час робочої наради за участю керівників департаментів превенції та карного розшуку Нацполіції пан Аброськін сказав, що для розшуку безвісти зниклих дітей буде створено спільні групи, до складу яких входитимуть представники ювенальної превенції та карного розшуку. Відтак безпосередньо розшуком неповноліт-

ніх і надалі займатиметься карний розшук, а основною функцією Управління ювенальної превенції буде попередження випадків зникнення дітей, а також недопущення їх рецидиву: «Прийнято рішення. Для карного розшуку це — навантаження, але, я впевнений, вони впораються із поставленими завданнями. Основною ж функцією ювенальної поліції залишається превенція».

Наразі проводиться заходи, спрямовані на встановлення місця перебування 66 дітей по всій Україні, а кожна справа з розшуку неповнолітнього перебуватиме на особистому контролі керівництва Нацполіції України.

У свою чергу, начальник Управління ювенальної превенції Національної поліції України Лариса Зуб додала: «Діти, особливо домашні, без досвіду самостійного життя, опинившись на вулиці, в будь-який момент можуть потрапити до рук зловмисників. Тому розшук зниклих дітей для нас у пріоритеті». До основних завдань управління входить аналіз отриманої інформації. У кожному окремому випадку працівники підрозділу проводитимуть профілактичну роботу як із дитиною, так і з особами, які займаються її вихованням.

Правоохоронці встановили, що зазвичай основною причиною, чому діти залишають домівки, є сімейно-побутові умови. Тому превентивна робота буде одним із найдієвіших методів запобігання зникненню дітей. ■

■ ПЕРСПЕКТИВИ

КРИЛАТІ плани

За кілька років на «Антонові» випустять 70 літаків

Тарас ЗДОРОВИЛО

В Україні залишилось, на жаль, небагато підприємств-виробників, які по праву можна вважати флагманами вітчизняної економіки. Одним серед таких є київське держпідприємство «Антонов». Зокрема, впродовж найближчих п'яти років тут планують випустити щонайменше 70 літаків.

Наразі «антоновці» входять до складу більш потужного держконцерну «Укроборонпром». Нещодавно прес-служба «Укроборонпрому» повідомила, що для ДП «Антонов» було створено чіткий маркетинговий план, який базується на оцінці спеціалістів, прогнозах незалежних експертів та провідних компаній. Він враховує перспективні ринки та потенціал кожної номенклатури товарів на цих ринках, а також спирається на весь масив нинішніх домовленостей із партнерами.

Наприклад, згідно з маркетинговим планом, сміність світового ринку середніх транспортних літаків оцінюється у 900 машин упродовж найближчих 15 років. Тому ДП «Антонов» планує поставити впродовж п'яти років 20 літаків Ан-178 замовникам із Туреччини, країн СНД, Азії та Африки. Крім цього, ДП «Антонов» має плани повернутися на конкурентний ринок регіональних пасажирських літаків.

Увійшовши до складу ДК «Укроборонпром», ДП «Антонов» першочергово виконав завдання імпортозаміщення російський складових у виробництві своєї техніки. Зокрема, у 2015 році у виробництві літака Ан-178 частка комплектуючих із РФ становила 41%, а вже у 2016 році підприємство повністю відмовилося від них, перейшовши на вузли й агрегати інших постачальників.

Нагадаємо, що одним із останніх здобутків українських літакобудівників був Ан-132D: у грудні минулого року держпідприємство «Антонов» представило перший дослідний зразок нового транспортного літака, а вже в березні цього року літак-демонстратор Ан-132D виконав перший політ.

Додамо, що ДП «Антонов» засноване у 1946 році й основними напрямками його діяльності є створення, випробування нових дослідних зразків авіаційної техніки, серійне виробництво та післяпродажний супровід літальних апаратів. На підприємстві працює понад 13 тисяч фахівців. ■

■ ОБВА!

Коза — це звучить гордо!

На аграрно-мистецькому заході обрали рогату «міс»

Світлана МИЧКО

Тернопільська область

Не впевнена, що ще десь колись на теренах України чи й за її межами так вшановували цю скромну рогату худобинку, як цими вихідними в райцентрі Козова на Тернопільщині. Саме там відбувся вже другий аграрно-мистецький (!) фестиваль «Коза-Фест», до програми якого, окрім сучасних розваг, входили і виставка кращих порід кіз, і спілкування з фермерами, які розводять цих тварин, і «пропагандистська» акція про користь козячого молока. Та родзинкою заходу, безперечно, став парад кіз задля обрання найкрасивішої і відкриття на центральній площі селища металевої скульптури знову ж таки... кози! Для дефіле господарі прибрали своїх улюбленців і в намиста, і у вінки, і навіть у вельони, відтак «першою міс» стала симпатична кізочка з неромантичним ім'ям Манька.

Ініціатором появи у Козовій пам'ятника кози був особисто селищний голова Ярослав Адамів, із коштами на ньо-

На рогатому дефіле.
Фото з сайту ternopoliany.te.ua

го допомогли місцеві аграрії, а втілили задум скульптор Дмитро Пилип'як і коваль Віталій Комонько. На камені-постаменті висічено слова народної приказки «Там, де коза ходить, добре земля родить!». Ну а що ще може бути важливішим для сучасного аграрного району, яким завжди був Козівський? До речі, самому райцентрові з козячою назвою уже по-

над п'ять із половиною століть, а історія його налічує чимало цікавих сторінок. Що ж до власне пам'ятника козі, то він в Україні не перший. Пальму першості забрало кілька років тому село Жураки Богородчанського району Івано-Франківщини. Зате в Тернополі є мистецький Коза Вар та етнографічна майстерня «Коза-дерева». ■

■ НА РУШНИЧОК

І в радості, і в горі

Важко поранений боєць одружився з волонтеркою

Дар'я БАВЗАЛУК

Днями у Львові одружилися АТОВець і волонтерка, що познайомилися ще на Майдані. Воїн АТО, десантник 80-ї бригади Сергій Загасайло, кавалер ордена «За мужність» III ступеня, отримав на службі важке поранення. 24 травня 2014 року біля с. Констянтинівка під Слов'янськом він із групою бійців потрапив під мінометний обстріл бойовиків. Основну хвилю вибуху снаряду Сергій прийняв на себе, прикрив-

ши побратимів, що були позаду. Через це він отримав численні травми та поранення, а за час лікування переніс 13 операцій та тривалу реабілітацію. Зараз чоловік пересувається на візку та проходить лікування. Його кохана Дарина, волонтерка, з якою вони познайомилися ще на Майдані, не покинула Сергія у найважчі моменти, і в неділю вони взяли шлюб у львівському Палаці Потоцьких.

На церемонію прийшли родичі, а також бойові побратими Сергія, який, до слова, окрім ор-

дена, нагороджений пам'ятним знаком «За військову доблесть». Після церемонії директор музею «Палац Потоцьких» відвела молодят у каплицю, де зберігається чудодійна ікона. Подружжя приклалося до неї, аби одужання Сергія пришвидшилося.

Фото і привітання у Facebook оприлюднив депутат Львівської міськради Валерій Веремчук: «Боєць, що отримав важке поранення при обороні Луганського аеропорту, за якого вболівала вся Україна... Вірю, що сьогодні починається в його житті новий, світлий етап, який буде наповнений любов'ю, підтримкою і взаєморозумінням. Сергію і Дарині, нехай той гарячий вогник, що є між вами, з роками ставатиме лише палкішим. Нехай у вашій сім'ї завжди будуть мир, гармонія і щастя! Бережіть один одного, будьте один для одного міцною опорою!». ■

■ СТОЛИЦЯ

Платіжки вганяють у депресію

Киян переконують, що підвищені тарифи можна знизити

Людмила ЧЕРВАТЮК

Що сьогодні найбільше хвилює мешканців Києва? Соціологічні дослідження можна не проводити, відповідь відома: стан житлово-комунального господарства столиці. Прес-сніданок, організований заступником голови КМДА Петром Пантелеевим, очевидно, був покликаний пом'якшити рішення київської влади про чергове підвищення тарифів на обслуговування. Заспокоював, що «буде не боляче», бо отримають право аналізувати якість цих послуг, складати акти, приймаючи рішення на загальних зборах навіть у будинках комунальної форми власності, бо «потрібно залучити власників квартир до управління своїми будинками». Районні адміністрації вже готують графіки таких зібрань із ЖЕКами.

Отже, єдиний тариф, на розмір якого впливає місцева влада, для киян підвищено вдвічі. Причина рішення — «різке зростання збитковості комунальних ЖЕКів за період після останнього підвищення квартплати в 2011 році». Петро Пантелеев називає цифри, які стимулювали прийняття цього рішення: 5,8 гривні за квадратний метр нараховуватимуть комунальні управляючі компанії (було близько 3 гривень), а 8,23 гривні вже нараховують комерційні структури, які виконують функції управління будинками. Збитковість комунальних підприємств (ЖЕКів) у Києві та корупційні ризики в їх роботі — окрема тема, кияни просто «повинні повірити владі, що це так». Сьогодні більш як 60 відсотками будинків керують комунальні ЖЕКи, а 40 — комерційні керуючі компанії, ЖБК і ОСББ. Створили 10 комунальних підприємств (за кількістю районів столиці), з утримання житлового фонду, з а місцях працюватимуть підрозділи — житлово-експлуатаційні дільниці без права створення юридичної особи. Вони й надаватимуть безпосередньо послуги. В кожному районі створено центри комунального сервісу. Озвучено також бажання влади, щоб за конкурсом підбирались працівники в ці структури, навіть двірники, яким обіцяють надавати квартири за отримання найкращих показників. Формується кадровий резерв працівників і керівників комунальних ЖЕКів, щоб ні в кого не виникло «ілюзії незамінності». Анкети кандидати до цього резерву можуть заповнити вже у вересні. Київська влада впевнена, що саме цей крок дозволить залучити нових професіоналів і створити конкуренцію на місцях серед комунальників. Також створена структура, яка займатиметься захистом прав та інтересів власників житла: житлово-комунальна інспекція Києва, штат якої десять осіб. Вони займатимуться перерахунком за неякісно надані послуги.

«Послуги, які комунальники надають мешканцям багатоквартирних будинків, мають бути на-

лежного рівня. Якщо якість послуг не задовольняє більшість споживачів, — від них можна відмовитись». Уперше почула на цій зустрічі, що «людий не можна всіх заганяти в ОСББ, немає прикладів стовідсоткового охоплення ОСББ у жодній країні світу, власники житла повинні мати запасні аеродроми — комунальні ЖЕКи».

Завдання київської влади — зробити роботу цих комунальних структур, що управлятимуть житловим фондом міста, прозорою і зрозумілою. Планується ввести єдиний рейтинг роботи ЖЕКів. «Критеріями рейтингу стане кількість звернень людей на «гарячі лінії», якість прибирання, оперативність ліквідації аварій, стан освітлення будинків і дворів». Почали працювати над покращенням надання послуг киянам. Готуються електронні портали, в яких кожен власник квартири зможе побачити облік доходів і витрат по своєму будинку цоквартально, щоб можна було відслідковувати, куди і на що саме витрачаються кошти. Але ж, згідно з Законом «Про місцеве самоврядування», київська влада повинна запровадити контроль роботи всіх структур, які надають житлово-комунальні послуги — незалежно від форм власності, а не показово виокремлювати деякі структури...

Як пояснюють у КМДА, для законної відмови від певних послуг, зазначених у квитанціях (з 18 найменувань у розпорядженні лише 13), необхідно задокументувати колективне рішення мешканців багатоквартирного будинку: «Формується ініціативна група з трьох осіб, протягом десяти днів вони інформують інших мешканців про дату та час проведення зборів і, відповідно, тему зібрання. Достатньо 51 відсотка голосів «за», щоб поінформувати балансоутримувача про прийняте рішення. Будь-яке питання, яке турбує власників квартир, можна вирішувати таким шляхом».

Під питанням лишається необхідність оплати деяких послуг, які є в типовому переліку, для будинків без ліфтів (енергопостачання та технічне обслуговування ліфтів). Мало хто здогадується, що в тариф закладено послуги дератизації та дезінсекції не менш як двічі на рік, так само дворазове обслуговування димовентиляційних каналів тощо.

І ще одне. Хто не має досвіду проведення легітимних загальних зборів у багатоквартирних будинках, запитайте у членів ЖБК, ОСББ, дачних та гаражних кооперативів, ОСНів, функціонування яких побудоване на прийнятті колективних рішень. Наскільки реально сьогодні структури, які повинні створювати умови для нормального проживання, примусити виконувати ці функції, коли на згаданих зборах «колективне» рішення приймають не стільки власники квартир, що проживають у вказаному будинку, скільки ті, хто організовує зібрання?... ■

ЗРОБЛЕНО В УКРАЇНІ

Юрій ПАТИКІВСЬКИЙ

Київ — Новодністровськ — Київ

Кожного вечора рівно о 23.00 вмикаються потужні насоси Новодністровської гідроакмулюючої електростанції і починають качати воду з нижнього водосховища станції у верхнє, щоб уранці випустити цю воду назад: гідроагрегати з насосного режиму переходять у турбінний, а вода, падаючи з висоти, виробляє електроенергію. І ГАЕС повертає її назад в Об'єднану енергосистему...

Для неспеціаліста це доволі абсурдний приклад переливання із «пустого в порожнє». Але енергетики вміють на цьому заробляти і заодно балансують енергопотужності: споживають дешеву надлишкову електроенергію вночі й дають у систему дорогу і найбільш затребувану енергію в пікові години споживання. Тобто вранці та ввечері. Таким чином гідроенергетики отримують прибуток і заодно збалансовують роботу станцій — переважно атомних та теплової генерації — які працюють у базовому, а не маневровому режимі: не можуть зупинятися вночі й наростити виробництво вдень.

Труба, заввишки з будинок

Новодністровська ГАЕС — третя електростанція такого типу в Україні. Після Київської і Канівської. Але найпотужніша у нашій країні й одна з найбільших у світі. Запланували її спорудження ще у 1983 році, але головні роботи почалися вже за незалежної України. Так, у 1998 році на замовлення Світового банку було проведено міжнародну експертизу проекту швейцарською інжиніринговою компанією, яка підтвердила, що ГАЕС на річці Дністер поблизу села Розкопінці Сокирянського району Чернівецької області працюватиме ефективно. У тому числі економічно та фінансово.

Експериментальний пуск першого гідроагрегату відбувся 21 грудня 2008 року. А майже через рік він уже видав в Об'єднану енергосистему перших 325 тис. кВт/год електроенергії. Другий гідроагрегат запустили у 2013-му, а останній із нині діючих — третій — ще через два роки.

Зараз триває будівництво четвертого гідроагрегату. Три останні мають завершити до 2026 року. Сьогодні ж потужність ГАЕС у генераторному режимі становить 950 мВт.

...У тунель, де споруджують четвертий гідроагрегат, нас везуть машиною. Звичайна легківка із високим кліренсом, адже їхати доведеться ґрунтами, підтопленими підземними водами. Працівники ГАЕС вибачилися, що не можуть пустити туди наш автобус: в їхати він зможе, кажуть вони, але буде важко розвернутися...

Техніка безпеки сувора: захисні каски і прохання не надто далеко відходити від супроводжуючого. Масштаби об'єкта вражають. Діаметр труби, якою невдовзі курсуватиме туди-назад дністровська вода, — 7,5 метра. Саме в цьому тунелі й пролягатимуть гігантські труби, які сполучать верхню водойму з нижньою, а також із шахтами гідроагрегатів. Поряд будуть необхідні комунікації. Після завершення робіт тунель забетонують.

Працівники столичного «Київметробуду» створили під землею у дністровських каньйонах ціле підземне місто, «вулиці» якого сягають 20 кілометрів загальною довжиною. А висота дозволяє рухатися у них вантажному автотранспорту.

«Слава» великої потужності

Зараз на станції працюють три гідроагрегати. Називають їх жіночими іменами: «Слава», «Вікторія», «Надія». Саме ці таблички висять над кожним із них у машинному залі. Нижче — характеристики. «Слава» має потужність 416 мВт у насосному режимі і 324 — у гене-

раторному. Її вага — 1740 тонн. Вона була першою, і саме «Слава» і дала ці історичні кіловати у 2009 році.

Тоді це був найпотужніший оборотний гідроагрегат у Європі, що був спроектований, виготовлений і запущений силами українських інженерів. За підрахунками Мінекономрозвитку, цей гідроагрегат за рік приніс державі прибуток 90 млн. гривень. Плюс до цього «Слава» дозволяє заощадити у рік 69 мільйонів кубометрів газу та 368 тис. тонн вугілля.

Відвідати машинний зал — завдання також непросте. Хоча би з огляду на його розміри. Довжина — кілометр! Униз, до самого агрегату, спускаєшся або на ліфті, або сходами. Чистота у машзалі — як в операційній. Що одразу руйнує будь-які стереотипи про промислове виробництво. Кожен із трьох агрегатів перекачує за секунду 250 кубічних метрів води. Разом — відповідно, 750 кубометрів. Усі ці бурхливі водоспади надійно сховані у товщі землі.

Шлях до верхнього сховища, того самого, що акумулює воду вночі і віддає вдень, проходить мальовничим каньйоном. Ідемо так званою «інспекторською дорогою»: відкритою лише для спеціального транспорту, якою користуються енергетики, що обслуговують об'єкт. Місцеві жартують, що це найкраща дорога у цілій Чернівецькій області.

Обсяг верхнього сховища — 38 мільйонів кубометрів. Нижнього — 78 млн. кубів. Але якщо нижню водойму утворили дві гідроелектростанції, що стоять обабіч — Дністровська ГЕС-1 і Дністровська ГЕС-2, — то верхнє було утворено штучно.

Площа рукотворного озера, на якому ніколи не відпочивають люди, але влітку вирощують рибу, в огорожених секторах, — 250 гектарів. «Важко навіть уявити собі, як це — перемістити таку величезну кількість ґрунту: 20 млн. кубів. Під час спорудження тут щоденно і щогодинно працювало 500 одиниць техніки», — розповідає Ігор Сирота, керівник Укргідроенерго, компанії, що об'єднує вітчизняні ГАЕС.

Спорудження, здавалося б, такого простого об'єкта, як озеро для накопичування води, вимагає копійки роботи. Оскільки «ставок» це специфічний, то вимагає дотримання кількох умов. Скажімо, аби в ньому не росли водорості та не з'являлася живність, яка може потрапити у гідроагрегати. Тому дно старанно забетонували, товщина шару бетону і каменю становить два метри. І покрили спеціальною металічною захисною плівкою з геомембраною. А стан водойми постійно моніторять 1600 датчиків.

Верхня і нижня водойми Новодністровської ГАЕС вписалися у природні каньйони.

Дністер в

Одна з найбільших у Європі Новодністровська ГАЕС виробляє дешеву електроенергію та збалансовує потужності українських АЕС

Штучне озеро і натуральна форель

Для купання та відпочинку ця водойма непридатна навіть теоретично — температура води і влітку не піднімається вище 15 градусів. Натомість форель почуває себе навіть краще, ніж у Карпатах: вода чиста і насичена киснем. Щоправда, на зиму рибне господарство доводиться згортати: вода постійно ламає лід біля берегів і нищить садки для риби. Сьогодні верхня водойма Новодністровської ГАЕС вважається найбільшою штучною водоймою Європи.

Четвертий гідроагрегат має дати струм через два роки. Потім настане черга споруджувати п'ятий, шостий і сьомий. Спочатку на один агрегат йшло 3 роки, зараз будівельники навчилися робити це за два. «Після того, як ми збудуємо всі сім агрегатів, це буде найбільша станція у Європі за показником встановленої потужності», — каже Ігор Сирота.

До того, як це станеться, у шахту четвертого гідроагрегату доведеться вмонтувати три тисячі тонн металоконструкцій. За словами генерального директора Укргідроенерго, ротор і статор такого агрегату важать 1,2 тис. тонн і в діаметрі мають шість метрів. «Турбіна обертається зі швидкістю 150 обертів за хвилину, а її діаметр становить 7,5 метра», — розповів начальник зміни електроцеху В'ячеслав Соловей.

«Ми плануємо змонтувати основне обладнання у 2018-19 роках. Наприкінці 2019 року маємо здійснити пробний запуск, а вже у першому кварталі 2020 року здати об'єкт у промислову експлуатацію», — сказав на прес-конференції Ігор Сирота. Виробниками обладнання є переважно вітчизняні підприємства. Головним чином — харківські підприємства «Турбоатом» і «Електроважмаш». Перший створив по-

Складна інженерна споруда, найбільше у Європі штучне озеро на вигляд нічим не відрізняється від пересічного озера. Тільки тим, що потрапити до нього можуть не всі очі.

Будівельний майданчик четвертого гідроагрегату. Той момент, коли розміри вражають. Фото автора.

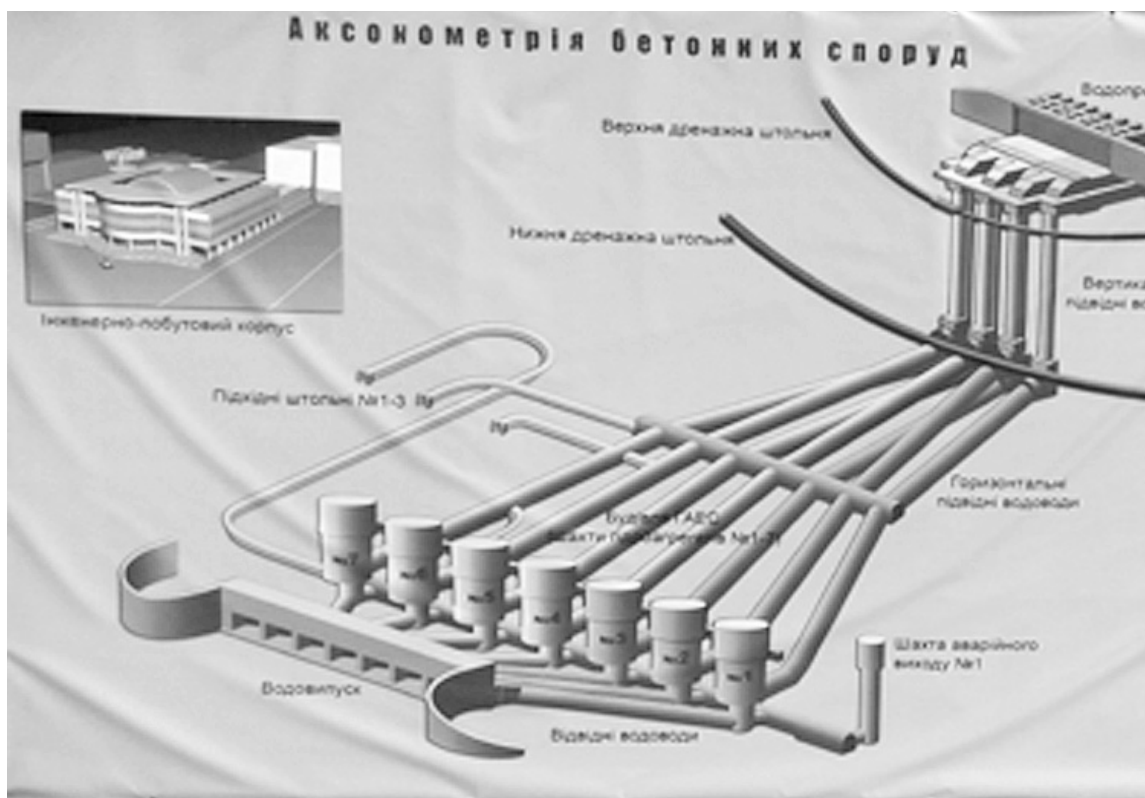

Схема ГАЕС.

Машзал ГАЕС. Цех завдовжки в один кілометр.

Підземний перехід між двома гідроагрегатами нагадує воєнний бункер.

Обидва боки

Перший гідроагрегат «Слава» почав працювати у 2009 році.

воротну гідромашину, другий — гідрогенератор-двигун. Узагалі частка українського обладнання становить 80%.

Потенціал і потенційні противники

Станом на сьогоднішній день вартість одного кіловата електроенергії, що її виробили підприємства гідроенергетики, становить 56 копійок. Це лише трохи більше, ніж тариф атомних станцій — 55 копійок. Таку ціну держава платить генеруючим структурам за вироблену ними електроенергію. Найвищий тариф сьогодні має теплова енергетика, 70% обсягів якої контролює компанія «ДТЕК», що її пов'язують із бізнесменом Рінатом Ахметовим. «Станції Ахмета» отримують за свій кіловат 1,54 грн.

Таким чином, атомні та гідроелектричні станції допомагають державі тримати більш-менш стабільною ціну за електроенергію, яку платять промислові підприємства та населення. Відтак, за логікою, чим більше буде таких підприємств, які виробляють дешевий струм, тим краще для всіх нас. Тим паче потенціал для розвитку української гідроенергетики — величезний. Якщо у Європі енергопотенціал річок використовують на 95%,

то в Україні — на 52%.

І це лише з огляду на економічну складову процесу. Якщо ж вести мову про галузеву проблему — нестачу регулюючих потужностей, то необхідність розвитку цього сектору енергетики зростає у рази. Експерти галузі зазначають: країні не вистачає щонайменше 2 тис. мВт регулюючих потужностей.

Сьогодні розвиток гідроенергетики в Україні вважається одним із пріоритетних напрямків, про це вказано, зокрема, в нашій Енергетичній стратегії. «Після того як буде реалізовано всі проекти до 2026 року, ми перестанемо такою мірою залежати від газу та вугілля», — сказав Ігор Сирота. За його підрахунками, сьогодні підприємства цього сектору енергетики виробляють 10,5 млрд. кВт/год електроенергії. «Це дає економію вугілля 5,5 млн. тонн», — каже він.

Обсяги виробництва «гідроків» також дозволяють відомству непогано заробляти. Так, за минулий рік «Укргідроенерго» отримала виручку 6 млрд. гривень. Із них чистий прибуток — 2,2 млрд. гривень. «Забіраємо воду за ціною 0,61 грн. за кіловат, а виробляємо енергію вартістю 1,23 грн», — пояснює тематику виробничих процесів Ігор Сирота.

Ці цифри набувають особливого забарвлення, якщо згадати, що через два роки в Україні має повноцінно запрацювати ринок електроенергії, закон про який уже проголосувала Верховна Рада та підписав Президент. Якщо цей ринок і справді працюватиме на конкурентних засадах, Укргідроенерго може стати однією із найрентабельніших енергетичних компаній нашої держави. Значно «козирнішою» за «ДТЕК». І в цьому контексті можна прогнозувати певний спротив, який може виявляти «вугільне лоббі», здійснюючи тиск на розвиток гідроенергетичних проектів.

Не зацікавлена у розвитку вітчизняного «гідро» і Російська Федерація. Із суто прагматичних міркувань: один мегават, який виробляють ГАЕС і ГЕС, дозволяє суттєво заощаджувати і вугілля, яке ми все ж продовжуємо купувати у РФ, і газ, який ми, теоретично, можемо знову брати у «Газпрому»...

У Європі вважається хорошим результатом, коли вартість коштів, витрачених на спорудження одного кіловата нових генеруючих потужностей, не перевищує дві тисячі євро. У Новодністровську ця цифра становить 660 доларів. Саме тому Укргідроенерго не має нестачі у фінансових організаціях, які готові кредитувати його на доволі пільгових умовах. «ЄБРР, Світовий банк дають нам кредити по 1,8% річних», — продовжує генеральний директор «Укргідроенерго». — Саме ними і користуємося, розуміючи, що кредити під 24% заженуть нас у стагнацію».

Гідроенергетика у світі сьогодні — напрочуд популярний вид генерації. ГАЕС активно будують у Канаді, Австрії, Швейцарії. До речі, Австрія навчилася непогано заробляти на цьому, балансує своїми станціями майже половину енергетичних потужностей Німеччини, яка через низку необдуманих рішень, ухвалених свого часу, сьогодні переживає кризу в цій галузі. ■

На нижній майданчик, так званий 48-й рівень, треба їхати ліфтом.

Рон ван Руден
представник місії МВФ

«За останні три роки Україна не продала жодної компанії, тому прийшов час проявити політичну волю і виставити держпідприємства на продаж».

МАНІПУЛЯЦІЇ

Петро Другий

Президент Порошенко за всяку ціну прагне пролонгувати своє перебування біля керма ще на одну каденцію

Інф. «УМ»

Інтернет-видання «Українська правда» надрукувало статтю, в якій, посилаючись на свої джерела, описала ті методи, котрі використовуватиме чинний Президент України Петро Порошенко задля збереження влади.

«Велике питання, яке потребує вирішення — це пошук комфортного суперника, в якого Порошенко зміг би виграти. З огляду на все ті ж соціологічні дані, у тому числі закриття соціологію АП, — це завдання не з простих. (...) На сьогодні Порошенко має більш-менш високі шанси виграти в другому турі хіба що в лідера «Опоблоку» Юрія Бойка чи Вадима Рабіновича, рейтинг якого останнім часом несподівано росте, як на дріжджах», — йдеться у статті.

«Перед обличчям вибору, умовно названого «Порошенко чи рванш «регіоналів», у чинного Президента шансів найбільше. Але в цього варіанта є одна несподівана складність. Попри те, що обидва згаданих опоненти Порошенка формально є членами однієї фракції, по факту вони давно грають у власні політичні ігри.

Для того щоб Президент міг виграти в когось із них у другому турі, — або Бойко, або Рабінович мають зняти свою кандидатуру, інакше вони відбиратимуть голоси один в одного. За такого розкладу ніхто з них не може вийти в другий тур разом із Порошенком. Водночас умовити знятися із виборів будького з них — задача не з легких, чи краще сказати, не з дешевих.

Паралельно в команді Порошенка розглядають варіант другого туру із лідером «радикалів» Олегом Ляшком. З одного боку, просування Ляшка дозволить нівелювати фактор Тимошенко, головного конкурента Порошенка, з якою в «радикала» пересікаються електоральні ніші. З іншого боку, на Банковій думають, що зможуть контролювати Ляшка й не дати йому виграти.

Однак як варіант із Бойком—Рабіновичем, так і варіант з Ляшком — дуже небезпечні для Порошенка. Хто може гарантувати, що за Бойка в останній момент не впишуться інші олігархи? Або ж що Ляшко, якщо йому вдасться «з'їсти» Тимошенко в першому турі, не «проковтне» і Порошенка в другому? — запитує «УП».

Утім, продовжує видання, існує також і «план Б». Він полягає в тому, аби не шукати Порошенкові «зручного» суперника, а взагалі перенести вибори Президента до парламенту. Належить подібна ідея экс-Прем'єр-міністру України Арсенію Яценюку.

«Яценюк пропонує, щоб Президента, як у Німеччині, обирав парламент. Порошенко такого не хоче. І ще, українці не сприймають колективну відповідальність: навпаки, у свідомості людей має бути «сильна рука». Петро перекоаний, що така зміна Конституції — пряма дорога до федералізації. Він каже, що не хоче бути Президентом, який розірве країну на шматки», — розповів «УП» співрозмовник із команди Президента.

Проте частина найближчих до Президента людей частково підтримують ідею Яценюка, як-то — экс-глава АП Борис Ложкін чи Генпрокурор Юрій Луценко. Сам Порошенко має кардинально іншу думку. «Віддавати свої повноваження і залишатися «весільним генералом» Президент не має ані найменшого наміру. Принаймні поки вірить у свою можливість переобратися без цього. Тим паче, нічого не заважає йому повернутися до цієї теми ближче до дати виборів навесні 2019-го, якщо, скажімо, соціологія показуватиме невтішні прогнози», — зазначає «Українська правда».

І додає: «Поки що найсерйознішим конкурентом Порошенка залишається Юлія Тимошенко. Останній півроку вона випереджає його за даними всіх соціопитувань».

Як не дати Тимошенко вийти в другий тур президентських перегонів, завівши замість неї зручного для Петра Олексійовича кандидата, вже кілька місяців залишається найважливішим питанням для технологів Банкової. І відповіді на нього досі не знайшли». ■

Наталія ЛЕБІДЬ

Фонд державного майна України переніс продаж блокуючих пакетів акцій (25%) ДТЕК «Дніпроенерго» і ДТЕК «Дніпрообленерго» з 17 на 31 серпня. Про це повідомляє прес-служба ФДМУ. Днями «Україна молода» писала про те, що одночасно з приватизацією держпакетів акцій буде впроваджене й так зване «стимулююче тарифоутворення» на ринку електроенергії. Використовуючи англійську абревіатуру, новацію також називають RAB-регулювання.

Ця система довгострокового тарифоутворення, основною метою якої є залучення інвестицій у розвиток та модернізацію електричних мереж, широко застосовується в Європі. Проте в наших умовах RAB-регулювання може обернутися (і, скоріше за все, обернеться) додатковим підвищенням тарифів для населення, котрі тепер формуватиме новий власник — той, хто викупить державну частку підприємств.

Чому відтермінували

Проте, на жаль, відкладення продажу обленерго вмотивоване аж ніяк не прагненням захистити споживача та утримати зростання цін на послуги ЖКГ. Перенесення торгів пов'язане з тим, що Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку не продовжила ліцензію Київській міжнародній фондовій біржі, на якій вони повинні були відбутися. Відтак для приватизації шукатимуть інший майданчик.

Поza тим держава Україна все-таки прагне пустити з молотка державну частку обленерго. Щоправда, довкола цього питання назріває неабиякий конфлікт. Наразі у Києві очікують міністра енергетики США Ріка Перрі. Ще в червні Президент Петро Порошенко, анонсуючи його візит, сказав в інтер'ю телеканалам: «Нам є багато про що говорити, зокрема про участь американських компаній у приватизації українських енергетичних компаній — як енергозбуту, так і енергогенерації». Таким чином, успіх перших продажів може відкрити Україні шлях до великих інвестицій, а також до стабільної фінансової підтримки з боку Заходу. Але це, щоправда, лише в теорії.

При цьому категоричним противником RAB-регулювання (без якого неможлива приватизація) неочікувано виступив... Прем'єр Володимир Гройсман. «Так званий RAB-тариф, який ввела НКРЕКП, не підтримується і не може бути підтриманий українським урядом. Як Прем'єр-міністр такий підхід не підтримув і знаю точку зору колег-міністрів. Ми вважаємо, що тариф є необ'єктивним, несправедливим і не відповідає умовам прозорості, що може призвести до зайвих витрат українських громадян на електроенергію», — прокоментував ситуацію очільник Кабміну.

«Наша позиція полягає в тому, щоб НКРЕКП надала всі розрахунки, потрібно провести обговорення з експертним середовищем за конкретними пунктами і довести їм, що схема, яку вони впроваджують, працювати не може», — заявив Гройсман минулого тижня.

У зв'язку з цим Прем'єр доручив Міністерству енергетики та вугільної промисловості із залученням Міністерства економічного розвитку і торгівлі провести відповідні консультації з учасниками ринку і зацікавленими сторонами. «НКРЕКП — незалежний регулятор, але уряд таке рішення підтримати не може», — ще раз наголосив Гройсман.

Тим часом близький до Прези-

ВІДЛУННЯ

Дай, Боже, нашому теляті їхнього Вовка «з'їсти»

Фонд держмайна дав задній хід продажу обленерго. Але, щоправда, ненадовго

Мітинг під стінами Фонду держмайна. Головна вимога — зупинити продаж обленерго.

дента Порошенка глава НКРЕКП Дмитро Вовк став на захист стимулюючого тарифоутворення та відповів на його критику. «Заяви окремих експертів не можуть переважити дії регуляторів усіх країн Європи та позицію міжнародних донорів», — зазначив він. «Перехід до стимулюючого тарифоутворення передбачений всіма стратегічними документами — від Європейських директив до коаліційної угоди та плану дій уряду», — зазначив Вовк.

Далі буде?

У чому Вовк дійсно має рацію, так це в тому, що ще у 2002 році Європейський Союз зобов'язав країни Східної Європи застосовувати RAB-регулювання при встановленні тарифів на електроенергію. Згодом на нову систему перейшли Чехія, Словаччина, Угорщина, Польща, Румунія, Болгарія та низка інших країн.

Правда й у тому, що Міжнародний валютний фонд як найбільший кредитор України, який формує думку західних інвесторів і фінансових організацій, дійсно наполягає на великій приватизації. Представник місії МВФ Рон ван Руден, вступаючи на конференції в Лондоні, зазначив, що для вирішення деяких питань (наприклад, щодо земельної реформи) Україні можна дати більше часу. Але приватизація не може далі відкладатися: «За останні три роки вони не продали жодної компанії, тому прийшов час проявити політичну волю і виставити держпідприємства на продаж», — зазначив ван Руден.

Однак «Україна молода» писала й про інший бік приватизації обленерго: про збільшення тарифів для населення. Саме тому минулого тижня більше тисячі представників профспілкових організацій та активістів із різних регіонів країни вийшли на акцію протесту до Фонду державного майна з вимогою скасувати запланований продаж 8 обленерго.

Організаторами цієї акції виступили голова Федерації незалежних профспілок України Сергій Павленко та депутат Київради від ВО «Свободи» Петро Кузик. «Фонд

держмайна хоче розпродати останні обленерго. Олігархи рвуться отримати повний контроль над електроенергією. Вони доять та доять Україну, і кінця цьому не видно. Вони хочуть отримувати весь прибуток і безконтрольно підвищувати тарифи. А в цей час держава втрачає останній контроль над енергетикою країни, у неї залишилося 25% у 8 обленерго. Скоро може не залишитися нічого!» — заявив Павленко.

«Скоро олігархи взагалі будуть самостійно встановлювати українцям ціну на електрику — на свій розсуд. Ми не дозволимо олігархам та чиновникам безкарно грабувати людей. Ми зробимо все, щоб зупинити розпродаж у руки багатіїв залишків народної власності», — додав Петро Кузик.

Вдасться активістам чи ні здійснити подібний амбітний намір — питання відкрите. Проте клінк Порошенка та Гройсмана (перший з яких хоче продажу обленерго, а другий цьому нібито чинить спротив) може відіграти свою роль. Хоча, наприклад, колишній міністр ЖКГ Олексій Кучеренко не дуже вірить у щирість очільника Кабміну.

«Уся попередня приватизація звелася до того, що за рахунок споживачів та енергоринку були імітовані інвестиційні програми. Я розумію рішення уряду (про приватизацію обленерго), адже йому дуже необхідні гроші. Не випадково кілька днів тому Гройсман зізнався, що не вистачає коштів на покриття дефіциту бюджету Пенсійного фонду. Саме тому було прийнято рішення про продаж, адже я не вірю, що на сьогоднішній день в Україні дійсно можуть зйти стратегічні інвестири», — говорить Кучеренко.

«Чи прийдуть інвестори, поживемо — побачимо, але я побоююся, що це знову призведе до зростання тарифів у зв'язку з тим, що в Україні дуже слабе й неефективне регулювання цього монополюючого ринку», — додав він.

У кожному разі продовження цієї історії матиме місце 31 серпня, коли повинні відбутися (або ні) перші торги. Чи залишиться ще неприватизована частка обленерго в державних руках? ■

■ ПРОВОКАЦІЯ

«Нічні вовки» наближаються з заходу

За лаштунками шляхетної акції прилаштували черговий антиукраїнський випад

Ігор ВІТОВИЧ

Уперше в історії Польщі вшанування річниці так званої «польської операції» НКВС отримало державний ранг. На основі рішення, прийнятого радянською владою 80 років тому, почалися масові вбивства поляків, що жили на території Радянського Союзу. В період великого терору 1937—38 років було засуджено до смерті понад 111 тисяч поляків, а майже 29 тисяч було заслано до таборів. Більшість померли від голоду, хвороб і непосильної праці. Ще понад 100 тисяч було виселено до Казахстану, Сибіру, в район Харкова та Дніпропетровська. Історики польського Інституту національної пам'яті оцінюють, що «польська операція» була одним із найбільших злочинів з ознаками геноциду в історії Європи ХХ століття. Так звана «польська операція» почалася за наказом, підписаним 11 серпня 1937 року народним комісаром НКВС Миколою Єжовим.

Із нагоди 80-ї річниці початку трагічних подій група з понад ста польських байкерів зранку в неділю вирушила з Варшави в рейд місцями геноциду поляків. Це вже сімнадцята така акція, яку ще називають «Катинський рейд».

«Катинський рейд» триватиме місяць.

На тих із них, хто обрав найдовший маршрут — аж до Іркутська, чекають 10 тисяч кілометрів дороги і місяць на мотоциклі. Розпочався рейд у неділю о 9-й ранку зі спільної молитви на площі Пілсудського у Варшаві. Командор рейду отець Марек Кедрович наголошує, що в ті трагічні роки вбили майже 140 тисяч осіб, а, відповідно до документів, близько 111 тисяч із них розстріляли лише за те, що вони були поляками. Він зазначив, що пам'ять про них є обов'язком поляків. Мотоциклісти, які брали участь у попередніх рейдах, наголошують, що під час подорожі на схід вони відвідують покинуті могили поляків і бачаться зі спів-

вітчизниками, котрі там мешкають. Також вони розповідають про приголомшливу тишу, яка пронизує Катинський ліс.

Мета рейду — шляхетна й гідна вслякої пошани. Але цього року в бочці меду з'явилася ложка дьогтю. В інтерв'ю польським ЗМІ байкери розповіли, що вони відвідують місця злочинів комуністичного та нацистського режимів і... УПА. Третя програма Польського телебачення також у своєму репортажі ставить на одну дошку НКВС, СС і Українську повстанську армію. Додамо, що в самій Польщі громадськість щодо «Катинського рейду» та його учасників розділилася. А вже

свого часу організатори рейду підтримали членів пропутінського націоналістичного мотоклубу «Нічні вовки», яким влада Польщі не дозволила здійснити «мотопробіг на Берлін». Тож хочеться сподіватися, що рейд польських байкерів усе ж не стане черговою антиукраїнською провокацією.

Адже в Україні в ці дні також ушановують жертв репресій проти поляків. Зокрема, в Житомирі відбулися урочисті заходи, присвячені 80-м роковинам сталінських злочинів. Біля місцевого Меморіалу жертвам сталінських чисток відправлено богослужіння. За жертв комуністичного злочину молилися православні та католицькі священнослужителі. Пам'ятні заходи пройшли у місці сталінських вбивств та поховань приблизно 20 тисяч осіб. Серед них спочивають понад 6 тисяч поляків, розповіла голова Житомирської обласної Співки поляків України Вікторія Ляковська-Щур. Вікторія Ляковська-Щур наголосила, що також двоє її дідусів розстріляли під час «польської операції» НКВС у 1937 році. У братській могилі жертв сталінського терору в Житомирі поховані також українці та представники інших національностей. ■

■ КОСМОС

Пролітаючи над хмарами Сатурна

Зонд «Кассіні» максимально наблизвся до планети-гіганта

Олег БОРОВСЬКИЙ

Учора космічний зонд «Кассіні» розпочав фінальну фазу своєї місії на Сатурн, повідомляє Бі-Бі-Сі. Апарат виконує перше із запланованих наближень до гігантської планети. Він підійде до неї настільки близько, що пролетить крізь верхні шари атмосфери. Якщо місія буде успішною, «Кассіні» надішле унікальні дані про хімічний склад Сатурна. Наступного місяця апарат має здійснити свій останній драматичний маневр: зануритися в атмосферу планети і згоріти.

Нині «Кассіні» виконує серію обертів довкола Сатурна у просторі між його атмосферою та кільцями. Станом на ранок понеділка він як ніколи близько підійшов до верхівок хмар — пролетівши за 1600 кілометрів над ними. Це дозволяє зонду зібрати зразки газів із найвищих шарів атмосфери.

Науковці вважають, що Сатурн приблизно на три чверті складається з водню і на чверть — із гелію, пояснює Ніколас Алтобеллі, науковець із проекту «Кассіні» Європейської космічної агенції. «Вважається, що важчий гелій опускається вниз, — розповів він Бі-Бі-Сі. — Сатурн виділяє більше енергії, ніж поглинає з Сонця, це означає, що він поступово втрачає гравітаційну енергію».

Занурення в атмосферу означатиме, що на апарат почне діяти сила тяжіння, і «Кассіні», можливо, доведеться використовувати двигуни для підтримання стабільності. Але науковці вірять, що зонд упорається, і сподіваються, що під час наступних наближень він спуститься ще нижче.

Місія «Кассіні» має відповісти і на деякі інші важливі запитання про Сатурн. Одне з них — скільки триває день на планеті. Дослідники припускають, що йдеться про близько 10,5 години, але хотіли б отримати точнішу цифру. Утім поки що ці виміри зазнали невдачі.

Місія «Кассіні», яка триває вже 20 років, стала результатом співпраці між американською, європейською та італійською космічними агенціями. 15 вересня вони припинять роботу апарата, в якому закінчується паливо і який скоро вийде з-під контролю. Науковці хочуть уникнути можливого падіння зонда на супутники Сатурна Титан та Енцелад. Ці небесні тіла можуть підтримувати просте бактеріальне життя. Інший супутник Сатурна — Європа — є головним кандидатом на позаземне життя. Єдиний спосіб уникнути зіткнення з супутниками планети — це знищити апарат, спрямувавши його в атмосферу Сатурна. ■

■ НОВИНИ ПЛЮС

Обмеження для російських дипломатів у США

Вашингтон планує скоротити дозволений радіус переміщення російських дипломатів по США у відповідь на дії Москви щодо американського дипперсоналу та дипвласності в Росії, повідомляє газета «Ізвестія» з посиланням на дипломатичні джерела. «Йдеться про скорочення периметру з 25 миль (40 кілометрів), який діє на цей час, до 10-15 миль (16-24 кілометри)», — зазначає видання. При цьому адміністрація США також може запровадити процедуру нотифікації, у рамках якої дипломати з Росії будуть зобов'язані за три робочі дні повідомляти Держдепартамент про свої плани поїхати на відстань, яка перевищує встановлені норми. Рішення про запровадження більш жорсткого режиму перебування російської дипломатичної місії у США буде оголошено до 1 вересня.

Польща не відновить малий прикордонний рух із РФ

Влітку минулого року, у зв'язку з самітом НАТО у Варшаві та Світовими днями молоді у Кракові, Польща тимчасово припинила малий прикордонний рух з Україною та РФ. Згодом його було відновлено з ук-

раїною, але з Калінінградською областю — ні. Як сказав міністр внутрішніх справ та адміністрації Польщі Маріуш Блашак, малий прикордонний рух не повернуто «з огляду на загрозу, пов'язану з російською політикою». Ще минулого року віце-міністр Себастьян Хвалеко наголошував, що «інформація, зібрана польськими спецслужбами, вказує на загрозу безпеці та дії, результатом яких може бути дестабілізація Польщі, як це мало місце в інших країнах регіону». І додав, що «прикладом можуть бути дії Росії в Україні напередодні анексії Криму».

Лондонський Біг-Бен замовкне на чотири роки

Славний Біг-Бен іде на ремонт — він замовкне до 2021 року. Востаннє куранти прозвучали вчора опівдні. Після цього вони не працюватимуть, доки триватиме ремонт годинника та годинникової вежі Вестмінстерського палацу — Вежі Єлизавети. Великий дзвін вежі звучав на початку кожної години впродовж 157 років. Востаннє він змовкав у 2007 році, а до того це відбувалося під час капітальних ремонтів між 1983 і 1985 роками. У британському парламенті, де розташований Біг-Бен, заявили, що зупинка годинника за-

хистить робітників, які робитимуть ремонт. Куранти все одно битимуть на такі важливі свята, як Новоріччя ніч та Поминальна неділя. Ремонтна бригада вже встановила рихтування, роботи з відновлення та реконструкції внутрішньої частини вежі вже розпочали.

У віце-прем'єра Австралії виявили подвійне громадянство

Скандал в австралійській політиці: у віце-прем'єра міністра Барнабі Джайса виявили громадянство Нової Зеландії. Це може призвести до втрати ним посади та місця у парламенті, повідомила вчора агенція «Франс Пресс». Ситуація може спричинити урядову кризу, адже ліберально-консервативна коаліція на чолі з прем'єр-міністром Малкольмом Тернбуллом може втратити більшість у парламенті, де має перевагу лише в один голос. Віце-прем'єр Джайс уже підтвердив, що має громадянство Нової Зеландії. Згідно з австралійським законодавством, депутати парламенту не мають права на подвійне громадянство. Донедавна маловідома норма закону останніми тижнями призвела до відставки кількох парламентарів. У понеділок Джайс заявив, що не піде у відставку, тому зараз його справа потрапить на розгляд до Верховного суду Австралії. ■

■ ТЕРОРИЗМ

Розстріляний «Стамбул»

Унаслідок нападу на ресторан у Буркіна-Фасо загинули щонайменше 17 осіб

Олег БОРОВСЬКИЙ

Щонайменше 17 осіб загинуло унаслідок збройного нападу на турецький ресторан в Уагадугу, столиці західноафриканської країни Буркіна-Фасо, у ніч на понеділок, повідомляє агенція «Франс Пресс». Обзброєні люди відкрили вогонь по відвідувачах популярного серед іно-

Жертвами атаки ісламістів стали переважно іноземні туристи.

земців турецького ресторану «Стамбул» у центрі міста. Місцева влада повідомила, що серед загиблих є представники кількох національностей, напад кваліфікують як терористичну атаку. За різними повідомленнями, серед жертв є громадяни Туреччини та Франції. У лікарні міста підтвердили, що один з убитих — турок за національністю.

Щонайменше восьмеро осіб отримали поранення. За останніми даними, троє озброєних людей вели кількох годинну перестрілку з поліцією, згодом вони заблокувалися у приміщенні. Поліція не виключає, що нападники утримують заручників. «Сили безпеки та елітні підрозділи досі задіяні на місці події», — повідомив учора під час свого звернення по місцевому

телебаченню міністр інформації Буркіна-Фасо Реміс Данджину. За повідомленнями поліції, місцевих жителів з району навколо ресторану перед початком спецоперації було евакуйовано.

Ресторан «Стамбул» розташований за 200 метрів від кав'ярні «Капучіно», яка зазнала терористичного нападу на початку 2016 року. Тоді ісламістами було вбито 30 осіб, серед яких було 23 іноземці з 18 країн світу, зокрема українська родина — троє дорослих та 9-річна дитина. Відповідальність за атаку взяло на себе угруповання «Аль-Каїда в ісламському Магрибі».

Існує побоювання, що новий напад — це також справа рук бойовиків однієї з гілок «Аль-Каїди», яка діє в Сахелі — регіоні на півдні Сахари, зазначає кореспондент Бі-Бі-Сі Алекс Дювал-Сміт. Міністр зв'язків цієї країни Реміс Данджину також заявив, що і цього разу йдеться про напад ісламістів. Буркіна-Фасо, одна з найбільш небезпечних країн світу, межує з Малі, де з 2012 року діють озброєні ісламісти. ■

■ ДІЙОВІ ОСОБИ

Марія СУЛИМА

Проводжати на фронт і ненавидіти вокзал, чекати на дзвінок, відпустку, повернення, практично воювати разом із чоловіком, а потім так само разом повертатися до мирного життя — саме така доля випала дружинам наших військових, що воюють на сході України. Історія Маріанни Варшавської.

«Прийшло розуміння: якщо я хочу, щоб він повернувся живий, то маю допомагати, чим можу»

■ **Маріанно, коли ваш чоловік сказав, що йде добровольцем на війну, ви його відмовляли?**

— Він кілька разів казав, що от люди воюють, а я з Донецька — сиджу вдома. Ну, я слухала і думала — говори-говори. Але переломним стала стаття Всеволода Стеблюка, київського медика. Він розповідав про події в Іловайському котлі, як він витягував поранених, як вмирили та боролися наші хлопці. Мій чоловік сказав, що йому соромно стояти осторонь. Бо його сім'я, його рід завжди жили на Донбасі. Тож треба відстояти від загарбників рідний край.

В Олександра була після Майдану поранена нога. Я сказала — куди ти підеш, у тебе ще нога не зажила. А він — уже вирішено, я йду на війну. Два дні я біла посуд, сварилася. Не відмовляла, але відчувала досаду. І ніби недобре, що він йде, бо тут вистачає роботи з біжен-

Маріанна Варшавська.
Фото автора.

Маріанна Варшавська:

ЧИ ВОЄННИЙ?

цями — їх кудись треба влаштувати, адаптувати, а хто це робитиме? І з іншого боку, хто ж буде країну боронити!

Прийшло розуміння, що якщо я хочу, щоб він повернувся живий, то маю допомагати, чим можу. Мої емоції йому ні до чого. Тож витерла слези, дістала гроші і кажу — йди купуй форму, бо знаю, що всі пішли голі-босі. До речі, купив завелику та погану. Тоді, на початку, мало хто що розумів, що потрібно.

■ **Робота з біженцями, про яку ви згадували, в чому полягала?**

— У нас була група з п'яти чоловіків, усі майданівці, «східний філіал» Шпиталю Майдану. Вони вивозили людей із Донецька і Слов'янська. Жінки забезпечували цей процес у Києві.

Ми розробили систему, як люди, не відкриваючи до останнього своїх даних, могли отримати квиток, щоб про це мало хто знав. Ми брали лише жінок і дітей, бо чоловіки мають воювати за свою країну, а не тікати. За допомогою цієї системи ми вивезли 2,5 тис. людей. А зруйнувала її ДСНС, що зробила проміжні табори для біженців.

Коли ми казали, давайте, от Дебальцеве близько, під'їдьте, там люди в скрутці, нам відповідали: «Ну, якщо ви нас заправите...». Де ми візьмемо гроші, та й загалом — ви державна структура! Нам зателефонувала мама хлопчика, якому потрібен був діаліз. Вони сиділи у підвалі, і дитина могла запросто померти. Мій чоловік домовився з Хотабичем, він тоді на своїй «таблеточці» вивозив людей. Вони вже деякий час співпрацювали. Коли Хотабич з Олександром приїхав, у підвалі було повно людей, жінки та діти. Усі благали — заберіть! Усі не влізли. Приїхали ще.

Новина, що тут вивозять, розійшлася містечком, на іншому кінці якого йшов бій. До підвалу ще поприходили матусі з дітьми. Знов завантажили машину. Люди сиділи та стояли скрізь, машина була битком. Поїхали та повернулися знов. На останній рейс не вистачило палива. Олександр із каністрою побіг до наших БМП: «Хлопці, допоможіть!». Ті підійшли, зазірнули в машину, а там жінки та діти з жахом в очах. Завмерли, мовчать. Військові тоді вже самі з каністрою побігли, бо треба своїх ряту-

вати. Загалом з-під обстрілу вивезли 76 людей. А представники служби ДСНС сказали: що ми будемо з цими людьми робити? Вони зробили табір для біженців, напнули намети, поставили собі душ, комп'ютери підключили, а що робити з людьми — не знають.

■ **Тож Майдан, допомога біженцям і, зрештою, війна.**

— Так, Саша поїхав на фронт із цими п'ятьма хлопцями, що разом людей вивозили. Троє з них досі воюють. Вони з Донецька, вік 50+. Спочатку був батальйон «Донбас», вони брали добровольців, тож чоловік пішов туди. Це третя хвиля була. Поїхали під Дніпропетровськ. Але в «Донбасі» вже було якось дивно.

Телефонує мені чоловік і каже: ми вже третій тиждень на полігоні, ніхто з нами не займається, тренувань нема, зброї нема, контрактів не підписують, їжа лише від волонтерів. Я це послухала і зрозуміла, що маю щось придумати. Так я вийшла на тренінг НАТО з парамедицини. Американські інструктори самі шукали виходів на військових. Тож відразу погодилися їхати.

У нас за часів Майдану склалися добрі стосунки з санаторієм Новомосковська. Я туди зателефонувала, чи пустять вони в актовий зал і поселять інструкторів та перекладачів. Кажу, так і так — буде теорія та практика: хлопці побігають на вулиці під сонцем. 25 людей буде тренуватися. В санаторії були патріоти. Погодилися, ще й самі запропонували викладачів годувати. Так почалося навчання. У Дніпрі закупили свинячих ніжок, бо зашивати рани вчаться саме на них.

Щоб потрапити на тренінг, хлопці дві години йшли пішки з полігона. Згодом у санаторій вже і їх почали годувати. Під час тренінгу мені зателефонував військовий з позивним Серафим із 93-ї бригади. Я йому й похвалилася, що в нас на татовський тренінг. Він каже — нам теж треба. За кілька хвилин задзвонив мені начальник штабу 93-ї ОМБр, полковник Губський.

Не встигла зібратися, як приїхали в санаторій уже втретє — начальник штабу Дмитро Губський, зам командира бригади з бойової підготовки Сергій Сердюк та Роман Бабіч, медик батальйо-

Дружина добровольця — про евакуацію тисяч людей із Донецька та Слов'янська, тренінг НАТО з парамедицини, службу чоловіка та необхідність збирати 28 підписів для звільнення з військової частини

ну, що мав виходити на фронт. До речі, Роман — це той славетний доктор аеропорту Діск, що врятував безліч наших хлопців та став Народним Героєм України. Зрештою домовилися з керівником натовців провести тренінг ще й для військових. Чесно кажучи, тоді я скористалася моментом. Кажу начштабу — я вам тренінг, а мій чоловік із товаришами — на полігоні сидять, «Донбас» про них забув, вони прийшли захищати країну, візьміть їх до себе.

■ **Обміняли чоловіка на тренінг?**

— Так. Хоча тоді подумала, що він скаже — адже його саме не було, пішов до магазину. Тому кажу Губському, що вирішує чоловік. Ми ще розмовляли з інструкторами, коли чоловік прийшов. Я йому кажу — ось начальник штабу 93-ї бригади, домовляйтеся. Вирішили в момент. Хлопцям сказали, де казарма, і вже в грудні Саша пішов в аеропорт. Чоловік із товаришами пішов як підрозділ розвідки. Саша — з генеральської сім'ї, тож він мав добре уявлення, що таке розвідка. Розвідник мусить мати певний склад характеру — щоразу мислити і чинити нестандартно. Ну і чітко розуміти, що або всі гинуть, або всі повертаються.

Нема чого їздити до Освенціма — можна натомість поїхати в казарму

■ **Що тоді відчували?**

— Я розуміла, що маю йому допомогати, інакше він може не повернутися. Думала, що потрібно військовим — каремати, спальники, лампи, їжа, плівка,

щоб закрити дірки в стелі та вікнах. Возили все: від трусів до біноклів і карт. Мене фінансово підтримувала моя сім'я. Ще був потрібен транспорт. Розвідці без нього ніяк. Машина на фронті довго не живе. Першу автівку розбили в Тоненькому, на початку 2015 року. Потім друзі назбирали грошей, ми пригнали ще одну машину. Вона прожила десь півроку. Остання — «Звір», пройшла до дембеля нашої групи. Зараз «Звірик» воює у друзів з 25-ї ОМБр. Якщо хтось скаже, чоловік на фронті заробляє, то ви спробуйте за ті гроші повсякчас лагодити та заправляти машину. Спочатку ще й самим їжу купувати доводилося.

■ **Чому почали приїжджати з психологами?**

— Моя подруга — професійний психолог. Дуже важливо розповісти солдатам, що таке стрес і як із ним боротися. Як людська психіка реагуватиме на ті жахливі умови, в яких військові опиняться. Для такого навчання потрібні групи десь по 20-25 людей. Так і займалися. От одного разу приходимо, нам кажуть — ідіть в актову залу. А там сидить 600 людей. Боже! Але у військових була така потреба в цих знаннях, що навіть після закінчення лекції десь години півтори до дівчат підходили і запитували, чому так і так. Були в бригаді штатні психологи, але вони не спеціалісти. Всі хороші фахівці за 25 років, поки розв'язували армію, з армії пішли.

■ **Як часто ви їздили до чоловіка?**

— Щойно діставали те, що треба відвезти, і гроші на дорогу, то й їхали.

Двічі-тричі на місяць. Ніколи не забуду казарми, тамтешню їжу. Якщо поголодувати кілька днів, то смажені свинячі вуха можна, звичайно, їсти. Нема чого їздити до Освенціма — можна натомість поїхати в казарму. Це жах. Так люди не мають жити. У всьому світі система така, що кожний підрозділ живе у своєму кубрику. Не можна заганяти 200 людей, щоб вони жили в одному залі на дво-поверхових ліжках. Не можна, щоб не було душі, не можна ходити в таку вбиральню. Це зневага людської гідності. Звичайно, були й приємні моменти. Одного разу в казармі для нас засмажили шашлики. Їхній смак я ніколи не забуду. Зараз із їжею у військах стало краще. Навіть останній раз чоловік тушонку нову привіз, щоб ми подивилися, що вона така з м'яса. Але готують на фронті самі, як і в 2014-му. Польових кухонь на фронті немає.

Я не бачила змін у чоловікові, бо мінялася сама

■ **Що було найтяжче?**
— Чекати на дзвінок. Дочекався, щоб зателефонував, а потім, поклавши слухавку, знову чекати. Найстрашніше було їхати на Київський вокзал і провезти Сашку на Дніпропетровський потяг. Навіть якщо йшли в цивільному — ти бачиш, цього дружина проводить, того мати, того родичі. Досі не можу стримати сліз. Ненавиджу вокзал. Зараз я військових та їхніх родичів серед усіх людей можу відрізнити. Вони інші. Мабуть, це назавжди. Приходила додому — жодних слів, бо треба просто дожи-

тоді, коли чоловік проходить ВЛК — військово-лікарську комісію.

■ **Мабуть, це варто окремої розмови?**

— Це було ще те випробування. До речі, під час ВЛК людей не лікують. Тільки досліджують. Військові лікарі не бачать, що офіцеру зле. Є негласний наказ — офіцери мають повернутися на

до Києва в кардіологію. В нас кардіології немає, але направити в Дніпро не маємо права. Маєте повернутися на фронт, може, там вам дадуть направлення на лікування. Чоловік знову їде на фронт. Уже два місяці пройшли, як ВЛК визнала людину непридатною до служби, а документи не надійшли.

Зрештою Олександра направляють до

то підпис стояв не чоловіка, та й почерк теж не його. Питання зброї якось швидко зняли. З'ясувати, хто і куди подів зброю, в нас сил нема. Цей випадок не унікальний. На Шашиному товаришеві досі висять накладні на зброю, тому він не може піти з армії, практично цивільна людина. На початку травня ми вже поїхали разом на базу частини здавати обхідний лист та забирати особисту справу. В чоловіка вже майже невроз був від цього звільнення. Виявилось, що особистої справи в Сашка немає. У канцелярії бригади йому запропонували звернутися до військкомату... Донецька. Бо ж він донецький! Після скандалу особисту справу надрукували за півгодини. 5 травня ми нарешті поїхали до Києва. На цьому закінчилася моя війна, але вихід із неї ще не відбувся.

«Піти на війну — легко, повернутися дуже складно»

■ **У чому це виявляється?**

— Це дуже складний емоційно і психологічно момент. Піти на війну — легко, повернутися дуже складно. Суспільство, сім'я, друзі мають підтримувати цю людину, а також дружину військового. Про це часто навіть не думають. У кого сім'я може це перетерпіти, ті повертаються, в кого інакше, то ні... Скільки суїцидів, розлучень. Якщо ви з чоловіком близькі, то теж це відчувається. Стаєш немов звіром, спустошеним, злим, підозрілим. А навкруги люди радісні, про відпочинок за кордоном розповідають. Ти усміхнутися не можеш, навіть ті м'язи на обличчі не пра-

В усіх, хто повернувся, проблеми зі сном, здоров'ям, емоціями. Ти на адреналіні жив, розслабився — і вилазить усе.

фронт. Бо їх не вистачає. Мій чоловік не міг сидіти — або стояти, або лежати, так спина боліла. Ще й тиск зашкалював. В Інституті нейрохірургії сказали, що потрібна операція на хребті. В Інституті ортопедії підтвердили, що чоловік потребує негайного оперативного лікування. Інакше чекає інвалідність. Тобто про армію вже не йдеться. Цивільний лікар може побачити, що людина не придатна до служби, а військового хірурга, що таке напише, можуть послати на фронт. На фронт ніхто не хоче. Тому у військовому шпиталі ніяких проблем зі здоров'ям не бачили. А коли читали, що Сашко — офіцер розвідки, то взагалі казали, що в нього все гаразд. Нарешті ми отримали висновок ВЛК. Там стояло «обмежено придатний у воєнний час і не придатний — у мирний».

АТО — це що? Мирний час чи воєнний? От Сашка поїхав у військову частину. Вкотре його провела. Взяв відпустку

Дніпра. Знов дорога. Коли він дістався госпітально, то там уже були неприйомні години. Саша телефонує додому — я на вулиці, сонце сідає, грошей обмаль, серце не так щоб боліло, але відчуваю важкість. Це обставини, за яких навчешся приймати нестандартні рішення. Що робити, щоб чоловіка з тієї армії комісували? Ситуація патова — ніхто не хоче брати на себе відповідальність. Цивільні лікарні не беруть, військовий госпіталь теж не хоче, бо він пройшов ВЛК і там виписка, що непридатний. Вранці чоловік стоїть на КПП у військовому шпиталі, ось раптом йому дзвонять. Кажуть, три дні, як на вас наказ про демобілізацію вийшов. Тож їдьте у частину. Вам зле? То це вже до цивільних. Ви вже не наш, не військовий.

■ **Комісували заднім числом. Це й усе, вільний?**

— Ні. Щоб вилізти з окопа, треба зібрати 28 підписів, зокрема з ЖЕКУ

АТО — це мирний час

ти. Мене найбільше підтримали моя сестра і мій брат, мій син. Мої дівчата-психологи приходили і ми домовлялися, що робимо далі. Увесь час були зайняті. Так легше.

■ **Коли ви приїжджали до чоловіка, помічали в ньому якісь зміни?**

— Я не бачила змін у чоловікові, бо мінялася сама. На війні чоловік не міняється, він дуже концентрується і напружується, він замикається. У Саші було кілька відпусток — я вже знала, що спочатку йому треба виспатися, від'їстися. Найтяжчим був день третій. Тоді починало все боліти: спина, шлунок, голова, коліна. Не було б війни, я б ніколи не дізналася, що маю таке терпіння, можливість так довго виносити чужий біль, слугувати комусь опорою. Насправді весь тягар депресії почався

за попередній рік і повернувся. Раптом йому зателефонував начальник підрозділу: «Де ви є? Завтра щоб були в мене». Знову в дорогу. Доїхати до Сіверськодонецька ще можна. Далі — суцільна невизначеність. «Маршрутки» на фронт не ходять. Далі — як прийдеться, від блокпоста до блокпоста. Інколи і ночувати доводиться, де ніч стрінеш. За три дні Сашко повертається. Лається, каже, що командир не міг зайти в сусідній кабінет і спитати, де я. Приїхав, показав документи. Кажуть — добре, їдьте назад.

Завершується відпустка, а документи зі шпиталю у частину не надійшли. Знову на фронт. Там стає зле, гіпертонічний криз. Викликають «швидку». У Сіверськодонецьку тиск збили і послали назад. Кажуть: якби вас одразу повезли в Дніпро, то ви б могли звідти потрапити

частини, що ти не винен за гарячу воду й електрику, та з бібліотеки, що книжки поздавав! Також чоловік мав шукати начальника гаража і підписати, що не забрав додому БМП. Підписи збирали півтора місяця. Крім нервів, це ще й шалена сума грошей, бо служби бригади розкидані уздовж фронту. Грошей із дня наказу військовому вже не нараховують. Їздити треба, їсти теж. До того ж є черговість підписів. Потім ми зіткнулися з «лівими» накладними на зброю. Сказали, що за Олександром числиться зброя. Добре, що чоловік вів свій облік, у нього були переписані номери зброї, яку він віддавав бійцям, і підписи, коли вони цю зброю здавали. Домогтися оригіналу тієї накладної, за якою за ним числиться зброя, Олександрові знадобилося кілька днів і купа нервів. Коли подивилися,

цюють. Всередині спазм, душа застрягла. Нікого не хочеться бачити, все дратує. Усі навколо дивуються, чому в мене руки трусяться. Адже в тебе вже все добре?! Через війну в людині все зміщується, важко концентруватися, наприклад прочитати всю статтю, а не лише заголовок. Півроку я була така сама, читала лише заголовки, мерехтлива свідомість, емоційна нестабільність. Тепер я вже можу усміхатися.

Мені здається, після дембеля військового треба кудись відправляти в санаторій чи на відпочинок. Мета проста — людині потрібно відіспатися, від'їстися, відпочити, погуляти серед природи, нікого не бачити. Людина не має бути в місті серед людей.

В усіх, хто повернувся, проблеми зі сном, здоров'ям, емоціями. Ти на адреналіні жив, розслабився — і вилазить усе. Усі, хто приходять, обмежують коло спілкування до мінімуму. Спілкуються лише з побратимами. З друзями цивільними практично ні, бо мало хто може допомогти. Кому ти можеш розповісти про 28 підписів, щоб ніхто не засміявся, а справді відчув, що ти пережив. Є одне питання, що дуже дратує: «І що ти думаєш тепер робити?» Він нічого не думає — він душу свою втратив, йому знайти себе треба.

■ **Але ж якщо друзі щиро хочуть допомогти, може, є якісь поради, як це можна робити?**

— Брати з собою на природу, на риболовлю, поїсти шашликів, походити біля річки, просто ноги помочити. Не розмовляйте, не тягніть душу, якщо людина не хоче говорити. Не йдіть туди, де багато людей. Не можна. Для дружини повернення чоловіка — то випробування. Потрібні безмежні терпіння і мудрість. Безмежні. Мені це теж чималого коштує... У нас, в українських жінках, це закладено. Хоча іноді так хочеться сказати — ну скільки можна! Все, край!

■ **Був якийсь момент, коли ви відчули, що можете собі сказати: так, мені легше?**

— Чіткої межі не було — це як градієнт. Не можна конкретно сказати, де закінчується червоний і починається синій. Хоча сьогодні я можу сказати — так, мені вже легше. Мене лікує яхтинг. ■

■ НОВИНИ ПЛЮС

Ліс як спільна стратегія

Державне агентство лісових ресурсів України вносить на громадське обговорення проект Стратегії сталого розвитку та інституційного реформування лісового та мисливського господарства України на період до 2022 року. Проект розробили фахівці лісової галузі, науковці, експерти із залученням представників Громадської ради. Він характеризує сучасний стан лісового та мисливського господарства, визначає ключові проблеми, мету, стратегічні цілі та принципи реформування, пріоритетні напрями досягнення цілей, інструменти реалізації, фінансове забезпечення, очікувані результати, моніторинг та оцінку ефективності впровадження. Реалізація Стратегії сприятиме сталому розвитку й управлінню лісовим та мисливським господарством у лісах усіх форм власності, створенню дієвої системи контролю за веденням лісового господарства, забезпечення соціального захисту лісової охорони при виконанні службових обов'язків, збільшенню площі лісів держави, збереженню біорізноманіття та невиснажливого лісокористування, створенню нових робочих місць, зменшенню загрози деградації земель, зростанню частки продукції лісового господарства у валовий внутрішній продукт, забезпеченню зайнятості та соціальної захищеності працівників лісового сектору; зростанню інвестицій у лісову галузь, а також гармонізації норм ведення лісового господарства України до відповідних критеріїв Європейського Союзу. Пропозиції та зауваження Держлісагентство просить надсилати на адресу: 01601, м. Київ, вул. Ш. Руставелі, 9-а (Державне агентство лісових ресурсів України) або на електронну пошту: lis_reforma@ukr.net

Борошно для Америки

ПАТ «Аграрний фонд» почав експортувати борошно до країн Південної Америки. «Укладено перший контракт на поставку 96 тонн пшеничного борошна вищого гатунку. «Аграрний фонд» продовжує розвивати експортний напрям, і ми відкриваємо для себе нові ринки, які є дуже цікавими і перспективними для України», — повідомив голова правління ПАТ «Аграрний фонд» Андрій Радченко. Керівник Товариства наголошує, що якщо раніше фонд експортував здебільшого надлишки пшениці, то тепер виходить на іноземний ринок із більш маржинальним продуктом — борошном. Керівники ПАТ розраховують, що незабаром зможуть експортувати всю лінійку своєї продукції. Нагадаємо, що на початку 2017 року ПАТ «Аграрний фонд» відкрив також африканський ринок, уклавши контракт з Анголою.

Дотації отримують

У серпні аграрії вже отримали бюджетну дотацію у розмірі 590,7 мільйона гривень, що на 61,8 мільйона більше, ніж у попередньому місяці. Загалом сума виплат, отриманих цього року, — 1 млрд. 914,6 мільйона гривень, що складає майже половину від передбачених за цією програмою у поточному році чотирьох мільярдів гривень. Лише за червень Державна казначейська служба України перерахувала з небаюджетного рахунку Мінагрополітики 737 агропроблемникам більше 590 мільйонів 683 тисяч гривень. Уперше аграрії повністю використали місячні бюджетні асигнування — залишок склав лише 3 тисячі гривень. Нагадаємо, у лютому загальна сума дотацій становила 79,8 мільйона, у березні — 241,8 мільйона, у квітні — 473,4 мільйона, у травні — 528,9 мільйона гривень, передбачених Державною програмою бюджетної дотації для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції.

Кабанчики на розплід

Уряд розширив держпідтримку на племінне свинарство. Для цього Кабінет Міністрів України минулого тижня вніс зміни до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підтримки галузі тваринництва. Мета — заохотити товаровиробників розводити саме племінних тварин, користуючись механізмом часткового відшкодування за придбаних племінних свиней. Зараз уточнюється період, упродовж якого мають бути придбані тварини. У Мінагрополітики стартувала робота над Стратегією розвитку галузі тваринництва на період до 2030 року, направлена на племінну і селекційну роботу, протипізоотичні заходи та ветеринарні, заходи із нарощування поголів'я тварин та просування на зовнішні ринки. У 2017 році загалом уже виділено 5,45 мільярда гривень на підтримку аграріїв із державного бюджету. З них на підтримку тваринництва передбачено 170 мільйонів гривень. ■

■ ОФІЦІЙНО

За пшеницею
— кукурудза

В Україні завершується збирання ранніх зернових та зернобобових культур

Оксана СОВА

На кінець минулого тижня, за даними Мінагрополітики, намолочено 35,5 мільйона тонн зерна з 9,2 мільйона гектарів. Зібрано 95 відсотків від прогнозованих. Середня врожайність — 38,4 центнера з гектара.

Окремо по культурах зібрано:
— пшениці — 25,3 мільйона тонн з 6,1 мільйона гектарів (96 відсотків) при середній урожайності 41,4 ц/га;
— ячменю — 8,3 мільйона тонн з 2,4 мільйона гектарів (97 відсотків) при середній урожайності 33,9 ц/га;
— жита — 391 тисяча тонн зі 135 тисяч гектарів (80 відсотків) при урожайності 28,9 ц/га;
— вівса — 279 тисяч тонн зі 104 тисяч гектарів (52 відсотки) при урожайності 26,9 ц/га;
— гороху — 1,1 мільйона тонн з 408 тисяч гектарів (стовідсотково) при се-

Зібрати ранні зернові по Україні встигли до Маковія.
Фото з сайту nashemisto.dp.ua.

редній урожайності 26,6 ц/га.

Також зібрано 2,1 мільйона тонн зерна ріпаку з 754 тисяч гектарів (96 відсотків) при врожайності 27,7 ц/га.

Найвища урожайність ранніх зернових та зернобобових культур лишається в західних регіонах: у господарствах Хмельницької (56,6 ц/га), Івано-Франківської (52,9 ц/га), Тернопільської (49,2 ц/га), Вінницької (49,1 ц/га), Чернівецької (48,9 ц/га) та Львівської (48,6 ц/га) областей.

Найбільший валовий збір зерна за-

безпечили хлібороби Одещини — 3,8 мільйона тонн, Запоріжжя та Харківщини — по 2,8 мільйона, Дніпропетровщини — 2,6 мільйона, Миколаївщини — 2,3 мільйона, Вінниччини та Херсонщини — по 2,2 мільйона, Донецчини — 1,7 мільйона тонн. Після короткої перерви почнуться другі жнива — збирання зерна кукурудзи та сояшнику. Нагадаємо, цього року загалом по Україні кукурудзою, яка нарівні з пшеницею очолює список експортних культур, засіяли 4,47 мільйона гектарів. ■

■ ТЕНДЕНЦІЇ

Наш мед — до їхнього столу

Експорт агропродуктів у Канаду за перше півріччя перевищив показники цілого минулого року

Оксана СОВА

Угода про зону вільної торгівлі між Україною та Канадою офіційно набрала чинності 1 серпня цього року. Але навіть за результатами першого півріччя 2017 року український аграрний експорт на канадський ринок виріс значною мірою.

Попри те, що ми поки що залишаємось нетто-імпортерами в двосторонній аграрній торгівлі з Канадою, збільшення експортного обсягу відбувається прискореними темпами. За статистичними даними першого півріччя нинішнього року, експорт українських аграрних продуктів до Канади становив 5 млрд. 876 мільйона доларів США. Навіть за цілий 2016 рік цей показник склав лише 4 млрд. 869 мільйона доларів. Плюсом є й те, що ключовими товарами нашого експорту стали перероблені харчові продук-

ти: олія, соки. Також значним попитом користувався мед.

Із моменту набуття чинності Угоди про ЗВТ країни отримали більше можливостей для поглиблення торговельних та інвестиційних відносин. А щоб українські товари зайняли міцні позиції на канадському ринку, нашим експортерам необхідно уважніше ознайомитись із попитом канадських споживачів, із чинними стандартами та системами сертифікації, конкретними вимогами ринку. «Набуття чинності Угоди про зону вільної торгівлі відкриває 98 відсотків канадського ринку для українських експортерів. Ввізні мита на сільськогосподарські товари скасовуються. Винятком є 108 товарних ліній, за якими українські експортери мають можливість постачати товари за нульовою ставкою ввізного мита, в рамках глобальних квот Канади», — пояснює заступник міністра агрополітики

■ ДОВІДКА «УМ»

За даними прес-служби Мінагрополітики, протягом 2016 року експорт вітчизняної продукції до Канади склав \$ 4, 869 млн., а імпорт — \$ 43,450 млн. За 6 місяців нинішнього року експорт склав \$ 5,876 млн. Ключові товари експорту: соки — \$ 2,4 млн., мед — \$ 1,5 млн., олія — \$ 0,7 млн., спирт — \$ 0,2 млн., залишки та відходи харчової промисловості — \$ 0,3 млн. Імпорт із Канади в Україну склав \$13, 493 млн. Ключові товари імпорту: риба — \$ 7,8 млн., насіння олійних культур — \$ 2,007 млн., залишки та відходи харчових продуктів — \$ 1,3 млн., харчові продукти тваринного походження — \$ 0,5 млн., овочі — \$ 0,2 млн.

з питань євроінтеграції Ольга Трофімцева. За її словами, доступ до українського ринку для канадських товарів буде лібералізований асиметрично за чутливими напрямками, де наш виробник потребує більшого захисту. Але з моменту набуття чинності Угоди про ЗВТ Україна вже скасувала імпорتنі тарифи для 80 відсотків товарів канадського походження.

Для деяких сільськогосподарських та промислових товарів застосовуватимуться перехідні періоди у 3, 5 та 7 років для зниження тарифів. А для найбільш чутливих сільськогосподарських товарів встановлені квоти на імпорт. ■

■ ПРОГРЕС

Цифрова платформа для фермера

Новітні технології впроваджуватимуть у телефонному режимі

Олена ЯРОШЕНКО

Мінагрополітики та компанія «Київстар» підписали Меморандум про взаєморозуміння, за умовами якого сторони співпрацюватимуть над активізацією новітніх технологій у виробничих процесах сільського господарства. Особливий акцент цієї угоди — створення якісних умов розвитку малих та середніх фермерів завдяки впровадженню сучасної цифрової платформи для агропроблемників.

«Розробка цифрової платформи для агропроблемників

стане ефективним інструментом комунікації представників міністерства з ключовими гравцями агросектору, а також для надання консультацій та необхідної інформації про державні програми підтримки чи іншої важливої для виробників інформації. Окрім того, використання сучасних інформаційних інструментів буде значною допомогою українським сільгоспвиробникам для точнішого та якіснішого аналізу і прогнозування своєї діяльності», — каже заступник міністра аграрної політики

та продовольства України з питань євроінтеграції Ольга Трофімцева.

Впровадження інноваційних технологій на агропроблемників сприятиме підвищенню якості української харчової продукції, — наприклад, завдяки можливостям мобільного відстеження повного циклу виробничого ланцюга, реального впровадження принципу «від лану до столу». «Сьогодні ми приділяємо значну увагу підтримці малого та середнього бізнесу. Впровадження digital-платформи для аграріїв і мобільний до-

даток зокрема дозволять зробити їх бізнес ефективнішим, адже нададуть можливість раціональніше використовувати ресурси, стежити за новинами, цінами, погодними змінами, проводити торгові операції тощо. Це велика підтримка для малого та середнього підприємництва, адже традиційно такі технології доступні лише великим компаніям», — пояснив можливі напрями використання цифрової платформи Євген Кражан, директор із розвитку бізнесу на корпоративному ринку «Київстар». ■

Михайло Коцюбинський
«Хвала життю» (новела про Італію)

«Я раптом побачив далекі зелені гори, залиті радісним сонцем, помаранчеві сади, безконечний шовковий простір блакитного моря, і душа моя проспівала (...) хвалу життю».

Юлія КОСИНЬСКА

■ НА ВЛАСНІ ОЧІ

Італійські замальовки

Про Римські канікули, Венецію без масок і дощ у Флоренції

Венеція: коли гондольєри мовчать

«Єдине, що у Венеції залишилося безплатного, — це повітря. І ще вхід до собору Святого Марка — поки що...» — каже Ліліана. Але жарт нашої провідниці звучить так, ніби в ньому забули запрограмувати гумор. Мій знайомий, який давно живе в Італії і побував, напевне, в усіх її регіонах, не приховує цинізму: «Якщо хочеш побачити, де живуть найбільш жадібні італійці, — їдь до Венеції. І будь готова платити за все втридорога».

З усіх міст світу, де випало побувати, Венеція здалася мені найбільш «заточеною» під туристичну індустрію. Добре це чи зле — не знаю, але перше, про що подумала, гуляючи її вузькими лабіринтами каналів: ніколи б не змогла тут жити. Так, Венеція прекрасна, не схожа на жодне інше місце в світі, вона навіть поетичний настрій і незбагненну меланхолію. Тут добре освідчуватися в коханні, пити вино на набережній Гранд каналу, захоуватися і писати вірші, розмовляти «про вічне» на красивих місточках і мріяти, малювати картини і плавати в гондолі, зустрічати схід сонця і смакувати тістечко «наполеоно» на площі Святого Марка. Якщо стане коштів на ці сентиментальні розваги, звісно. Але те, що добре для романтичної прогулянки, не може придатися для життя щоденно. І справа не в сірих стінах будинків, які неухильно підточує пліснява, не в стабільно високій вологості, що доводить до божевілля; не в постійній загрозі паводків, від яких не завжди рятують спеціальні засувки на дверях помешкань. Є щось інше, що не окреслити одним словом. Ніби маска, красива венеціанська маска, яку краще не знімати, щоб не втрапити в тенета розчарувань. До речі, зняти маски (тобто зробити фото) теж коштує грошей.

Про те, що вода у місті піднімається, попереджає спеціальна сирена, і тоді треба швидко, не марнуючи її хвилини, прибрати весь крам із перших поверхів крамничок, зачинити вхідні двері в помешканнях і не виходити з дому. Перечекати, доки вода не спаде. На площі Святого Марка спеціальні помости для пішоходів завжди напоготові: вода тут просочується просто з-під бруківки. І часом сягає по шию туристам. Різні розповіді мають. У Венеції давно збираються будувати спеціальну захисну конструкцію на випадок такого шаленства води, але 5 мільярдів євро на грандіозний проект десь безслідно розчинилися. Може, у морській піні...

«Ні мафії! Венеція — священна!» — написано на одному з будинків на набережній Гранд каналу. Отож-то...

«Молоді майже не залишило-

Венеція: романтика і проза життя.
Фото Олега КРУКА.

Флоренція: шедеври Ренесансу з Лоджії Ланці.

Рим: площа Святого Петра.

ся. Всі виїжджають із міста, — Ліліана ніби озвучує мої здогади, бо не уявляю, чим тут практично може займатися молодь. — І за якийсь час може статися так, що місцевих у Венеції зовсім не залишиться. Тільки туристи...»

...Тільки туристи... Ім тут справді є що робити. Оглянути розкішні музейні колекції та палаци, приміряти маски і годувати голубів, торгуватися з гондольєрами і милуватися золотими мозаїками Собору, робити селфі й слухати пісні гондольєрів. «Деякі співають так, що краще б цього не робили, — посміхається Ліліана. — Один недавно такі серенади заводив, керуючи гондолою, що туристи мусили йому заплатити, аби не співав». Гіди мають свої заготовлені жарти на всі випадки і маршрути. Як, скажімо, про найвузжчу вуличку Венеції, в якій треба бути обачним, бо «одна туристка вийшла пізно ввечері з ресторану після щедрої трапези, а до готелю не дійшла — застрягла у цій вуличці, ось так...»

Я намагаюся уявити, як цими вуличками походжав Казанова, простував Марко Поло — ось їхні будиночки, або те, що від них залишилося. Ось вежа, схожа на Пізанську, похилена від часу і ще Бог знає яких причин. А тут театр, де співала Марія Каллас. «А

далі орієнтуйтеся на вказівники — не заблукаєте!» — каже Ліліана, коли ми прощаємось.

І ми йдемо, розминаючись на кожному кроці з рішучими туристами, обтяженими картами і валізками. Їхні мобільні валізки, які зусбіч стукотять бруківками і містками, — такий же незмінний символ Венеції, як канали й гондольєри...

Флоренція: селфі з ренесансом

У Флоренції дощ, а «Давид» Мікеланджело без парасолі... У туристів натомість їх безліч — строкатих і різних, — і кожен, напевно, охоче поділиться своєю. Та скульптури геніїв навряд чи бояться дощу. І «Давид», вкритий краплями небесної вологи, поблажливо дозволяє себе фотографувати кожному, хто має розкладний «дашок від негоди».

Площа Сеньйорії і лоджії Ланці — культове місце для тих, хто поклоняється ренесансу. Шедеври Мікеланджело, Челліні, Джамболі — на відстані руки, без усялякої охорони. Краса людського тіла, втілена в мармурі, що пережила віки. Ти стоїш і невідривно споглядаєш всю цю розкіш навколо, а надокучливі продавці сувенірів повертають тебе до тям. Що вони так уперто хочуть мені нав'язати? Палицю

для селфі?! Боже ж мій...

Флоренція — музей просто неба: 43 відсотки витворів мистецтва епохи Ренесансу зосереджено в столиці Тоскани. В місті, яке колись було столицею Флорентійської республіки, де правила родина Медічі, де панували інтриги і змови, народжувалися і творили генії, де коронували, піддавали інквізиції, страчували і воскресили... Де кожен був змушений оборонятися, і тому мешкав у будинку-фортеці, і ці твердині (або їхні силуети, перекроєні на вимогу нових епох) досі навівають похмурий настрій. Флоренція — пишний сад галерей, музеїв, розкішних колекцій, базилік і соборів. Найвеличніший із них — собор Санта-Марія-дель-Фьоре на площі дель-Дуомо — з гігантським куполом, мармуровою вишуканістю і годинником, який досі відмірює час, хоча стрілки його крутяться... навпаки. Бо в 1443 році, коли цей годинник створили, ніхто достеменно не знав, у якому напрямку мають рухатися стрілки. І досі не знають, як на мене.

Середньовічний міст Понте Веккьо, річка Арно, сади Боболі. І вулички, якими ходили Леонардо да Вінчі, Боттічеллі, Данте, Мікеланджело, Рафаель... А тепер ними снують туристи, які їдуть до Флоренції з усіх усюд — відчуті, проїняті духом епохи, яка подарувала світу геніїв мистецтва. Мільйон туристів щомісяця приїжджає сюди влітку. Для Флоренції з 380-тисячним населенням це — дуже і дуже.

Жителі Флоренції кажуть, що скульптури з площі Сеньйорії цюночі прогулюються вуличками міста. Ходять слідами своїх творців, спілкуються між собою, а над ранок повертаються на лоджії Ланці й завмирають. І чекають новоприбулих туристів, які в свою чергу безкінечно завмирають перед ними, не їмучи віри.

Я вірю флорентійцям. І думаю, що, коли наступного разу приїду сюди, стану свідком тих легендарних нічних прогулянок... ■

■ ФЕСТИВАЛЬНИЙ СИНДРОМ

А на тім рушникові...

У Житомирі стартує III Міжнародний фестиваль мистецтв «Пісенний Спас»

«Пісенний Спас» — це завжди зустріч друзів.

Наталка ПОЗНЯК-ХОМЕНКО

Є люди, які ще за життя стають своєрідними символами краю, де вони живуть. Для Житомира такою знаковою фігурою був поет, перекладач, автор-виконавець, педагог, засновник і натхненник багатьох пісенних фестивалів Володимир Шинкарук. Тож, коли хвороба забрала цю неординарну людину, сама собою з'явилася ідея започаткування в Житомирі пісенного фестивалю його імені. І за три роки існування «Пісенний Спас» із зустрічі друзів Володимира Федоровича став справжньою масштабною культурною подією з різноманітними заходами та розвагами для людей будь-якого віку і захоплень, дорослих, дітей, а головне — творчої молоді.

Місце і час фестивалю, як і його назва, вибрані не випадково. «19 серпня — це свято яблуневого Спасу та день народження тата. У цей день багато років поспіль до Житомира приїздили друзі та колеги зі всієї України, влаштувалися як родинні свята для найближчих, так і мистецькі акції. І коли тата не стало, ми вирішили продовжити традицію — організували мистецький захід «Пісенний Спас». Виступ артистів, які знали батька і хотіли вшанувати його пам'ять, несподівано переріс у фестиваль, який одразу набув статусу міжнародного. Тоді ж виникла ідея проведення мистецького конкурсу», — розповідає донька митця, а нині — директор фестивалю «Пісенний Спас» Ірина Шинкарук.

Минулого року на фестивалю уперше приїхали співаки з Білорусі й одразу ж голосно заявили про себе — гурт «Красотки» отримав гран-прі, а Євген Слуцький посів перше місце у жанрі авторської пісні. Тепер уже вони як гості везуть на фестиваль своїх учасників. А ще заявки надійшли з Польщі, Грузії, Словенії, Ізраїлю і навіть Китаю. Як повідомила Ірина, всього очікується близько 50 учасників віком до 35 років, які змагатимуться у трьох номінаціях: естрадний вокал, авторська пісня та конференс. Також у рамках фестивалю в міському парку культури та відпочинку очікується два грандіозні концерти за участю зірок української сцени: крім Ірини Шинкарук, у ньому візьмуть участь Ніна Матвієнко, Анатолій Матвійчук, Віталій Борисюк та Ольга Сумська, Ніна Кірко та «Фрістайл», Ауріка Ротару, Катерина Бужинська, Анатолій Гнатюк, Наталія

Бучинська, Валентина Степова, Алла Попова, Артем Кондратюк, Анжеліка Рудницька, Тетяна Піскаркова, Оксана Пекун, Юрій Градовський та інші відомі виконавці. До речі, завдяки підтримці спонсорів вхід на всі фестивальні заходи буде безплатним.

«Багато хто «Пісенний Спас» вписав до свого гастрольного графіку ще з минулого року. Для мене цей фестиваль — чергове випробування важкою піснею «Одна», яку я співатиму на концерті. І чергова концентрація часу — бо приїжджаю у Житомир між концертами для дітей із зони АТО й українських захисників і концертами у зоні АТО», — поділилася з «УМ» співачка і волонтерка Анжеліка Рудницька.

Утім «Пісенний Спас» — це не лише конкурс молодих виконавців та концерти зірок. На чотири дні Парк культури та відпочинку перетвориться на фестивальне містечко, де від ранку відбуватимуться ярмарки майстрів, творчі майстер-класи, спортивні та козацькі змагання. На малій сцені фестивалю триватиме мистецький марафон, а літературна аля запрошує шанувальників художнього слова на книжковий ярмарок, поетичні читання та автограф-сесії популярних письменників та поетів.

Будуть цього року і свої фестивальні родинки. «По-перше, на фестивальній алеї знову з'явиться жовте фортепіано з автографами учасників свята, яке вже стало одним із символів «Пісенного Спасу». З минулого року воно було одним із експонатів музею «Ремісничий двір», а на фестиваль знову повернеться до Мушлі. По-друге, учасники фестивалю зможуть залишити автографи на унікальному Спасівському рушнику, який під час свята вишиватимуть відомі житомирські майстрині — і автографи вишиватимуться теж. До створення цього рушника можуть долучитися всі охочі. Також під час фестивалю передбачено багато майстер-класів, різноманітні виставки, зокрема і «Від бабусі до онуки», яка демонструватиме неповторні вишивки у різних техніках, буде насичена дитяча програма. Дякую усім, хто нас підтримав, і чекаємо у гості», — зазначила Ірина Шинкарук.

У Житомирі вже жартують, що скоро місто стане епіцентром святкування Спасу в усій Україні. Що ж, Володимир Шинкарук, який так само щиро і тепло усміхається з кожної фестивальної афіші, був би задоволений. ■

■ ВИСОКА НОТА

Багатонаціональний мікс

У рамках європейського туру в Києві музикуватиме найкращий молодіжний оркестр

Сьвдокія ФЕЩЕНКО

Найкращий молодіжний оркестр Європи I, CULTURE Orchestra 20 серпня виступить у Національній опері України. Звучатимуть твори українських композиторів Миколи Лисенка і Валентина Сильвестрова, німецького Людвіга ван Бетховена, польського Вітольда Лютославського.

I, CULTURE Orchestra — колектив віртуозів із Польщі, України, Вірменії, Азербайджану, Білорусі, Грузії й Молдови, зібраний польським Інститутом Адама Міцкевича у 2011 році. Місією Оркестру є підтримка діалогу між країнами Східної Європи й Південного Кавказу за допомогою музичних проєктів.

Як освітній проєкт, цей оркестр надає молодим музикантам можливість вдосконалювати свою майстерність під орудою видатних диригентів, солістів та інструменталістів. I, CULTURE Orchestra нині — це понад 600 молодих музикантів. Художнім керівником є відомий за межами країни український диригент Кирило Карабиць.

У Києві в рамках європейського туру під керівництвом всесвітньо відомого диригента Андрія Бореяка виступить колектив зі 104 музикантів, серед яких 18 — з України. Соліст Юліан Рахлін, скрипка.

Андрій Бореяко.
Фото надане агенцією «Дель Арте».

Упродовж свого існування оркестр зіграв 36 концертів у 24 містах світу. Історичним став виступ на День Незалежності України у 2015 році. ■

■ ПРОКАТНИЙ СТАН

Стань популярним

Подорож електронними додатками в «Емоджі муві»

Валентина ГРИГОРЕНКО

Веселі й сумні, такі що виражають настрій, плани, враження і мрії. Ми бачимо їх щодня. Якісь стають улюбленими, деякими не користуємося зовсім. Це про кого? Кожен, хто хоч раз спілкувався з допомогою сучасних гаджетів, добре знайомий з емоджі. Головний герой мультфільму «Емоджі муві», який виходить у прокат цього тижня, саме з тих, ким користуються досить рідко. Він намальований так, що його значення кожен сприймає по-своєму. Щоб стати нормальним, зрозумілим і часто вживаним емоджі, герой вирушає в подорож електронними додатками.

Мультфільм «Емоджі муві» про пригоди непопулярного смайла задумали створити ще в 2015 році. Тоді за право знімати анімаційний фільм боролися Warner Bros., Paramount Pictures та Sony Pictures Animation. Остання й отримала права на втілен-

Герої «Емоджі муві».
Фото з сайта planetakino.ua.

ня ідеї. Режисером проєкту став Ентоні Леондіс («Ліло і Стіч 2: Велика проблема Стіча»). Крім режисури, Леондіс зайнявся написанням сценарію разом з Еріком Сігелом і Майком Уайтом, що мають величезний досвід роботи над телевізійними серіалами. ■

Білка чоловічого роду

Пухнатохвостий Злюк проти забудовників

«Реальна білка-2».
Фото з сайта planetakino.ua.

Валентина ГРИГОРЕНКО

У продовженні веселих хвостатих пригод білці Злюку та його друзям знову треба діяти спільно. Цього разу

— аби врятувати свій дім: мер міста задумав вирубати їхній парк і побудувати на його місці бездушні атракціони... На щастя, у Злюка та інших любителів арахісу є план, не останню роль в якому відведено новим друзям чотирилапих героїв — білим мишам під орудою мудрого містера Фенга.

У прокат цього тижня виходить анімаційна стрічка «Реальна білка-2», режисерська робота Келлана Брункера.

Згадайте, Злюк завжди прагне влипнути в халепу. Його поведінка не є ідеальною. Він із другом щуреням Бадді не проти поживитися навіть краденими горіхами. Але великі справи здатні перекрити дрібні огріхи. ■

Інститут літератури імені Т.Г.Шевченка Національної академії наук України;
Фонд сприяння розвитку мистецтв;
газета «Україна молода»; Центр рейтингових досліджень «Еліт-Профі»

Володимир О. ТИХИЙ

■ НЕПЕРЕКЛАДЕНЕ

Санкції та обладнання:

як усе починалося

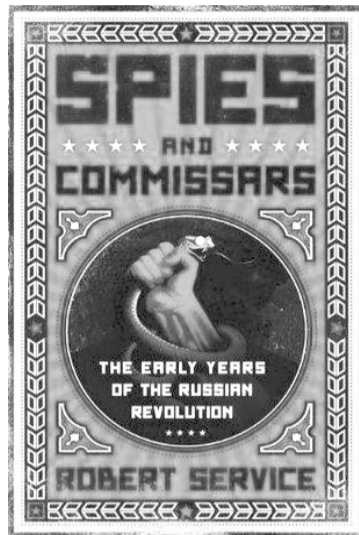
Радянська індустріалізація 1920—1930 років завжди сприймалася як величезне досягнення й викликала захоплення не лише серед громадян СРСР. Щоправда, й застороги були: насильницька, призвела до обезкровлення села, мала милітаристське спрямування... Але «яким же довершеним мав бути менеджмент, щоб здійснити таке протягом короткого часу!» — з подивом казав мій давній колега, нині доцент НАУКМА. Спробуймо здійснити аудит «більшовицького менеджменту».

Перше, чого вимагала індустріалізація — великих грошей. Легально їх можна було дістати лише через заходні інвестиції, а для цього необхідне міжнародне визнання більшовицької влади. Як відбувалася її легітимізація на початках — тобто, про політику і дії іноземних держав щодо Росії — у книжці британського історика Роберта Сервіса «Шпигуни і комісари: більшовицька Росія і Захід» (R. Service. Spies and Commissars: Bolshevik Russia and the West. MacMillan, 2011). Мова не лише про шпигунів (хоч і повністю присвячений один розділ), а й про дипломатів (дипредставництва діяли, незважаючи на екстраординарні умови терору ЧК), журналістів (як знаменитий Джон Рід), бізнесменів і тисячі іноземних громадян, які з тих чи тих причин залишилися в «Країні Рад». Книжка значною мірою базується на матеріалах Гуверовського архіву США, але також на інших західних доку-

ментах, мемуарах, газетних публікаціях.

Раднарком вбив клин між державами Заходу, підписавши сепаратний мир з Німеччиною у 1918 році. По тому країни Антанти (Британія, Франція, США) і просто вороги Росії (Японія, Туреччина) провадили нескординовану і нерішучу політику: висаджували окупаційні війська на півдні України (Франція); на півночі Росії (Британія); на Далекому Сході (Японія, США). Спочатку Захід виправдовував свої інтервенції бажанням змусити Росію до подальшої участі у Великій війні 1914-1918 рр., але політична ситуація змінилася після капітуляції Німеччини в листопаді 1918-го (капітуляції, посприяли інспіровані більшовицькою пропагандою страйки, повстання і — як наслідок — деморалізація німецької армії).

Нові підходи до Радянської Росії обговорювалися на Паризькій мирній конференції, але не надто активно: «В меморандумі від 19 січня 1919 року Президент США Вудро Вільсон закликав до виведення всіх експедиційних військ Союзників якомога швидше: він не хотів бути «ще сильніше втягнутим у російський хаос». Такої ж думки дотримувалися й інші лідери, за винятком Вінстона Черчилля, який заклик-

кав до ліквідації більшовицького режиму всіма засобами). Але тим часом західні країни лихоманило від інспірованих комуністами революцій (Будапешт, Баварська республіка, спартакісти в Берліні і т.д.) та профспілкових і соціалістичних рухів та страйків. Окремі уряди і неурядові організації підтримували (але не надто рішуче — як зараз Захід підтримує Україну) різні змови й опозиційні Раднаркому армії (Колчака, Юденича, Денікіна, Врангеля). Втім, і це закінчилося: «Французький експедиційний корпус залишив Одесу в квітні 1919 року, американські війська, які висадилися в Сибіру, другу половину 1919

року з боями відступали на схід від Омська. Ллойд Джордж наказав вивести британські війська, і в серпні 1919 року генерал Генрі Роулінсон відправився на північ Росії, щоби підготувати евакуацію».

У політичному плані усі західні держави були противниками більшовиків, але кожна провадила суперечливу й непослідовну політику, як-от: «Доміnantною темою переговорів Камєєва і Красіна /представники Раднаркому — В.Т./ на Даунінг-стріт, 10 /резиденція Прем'єр-міністра Британії Ллойд Джорджа — В.Т.) 4 і 8 серпня 1920 року був наступ радянських військ на Варшаву. Але після того, як були висунуті вимоги щодо миру і безпеки для Польщі, Ллойд Джордж і Бонар Лоу також скористалися нагодою і сформулювали свої умови для майбутньої торгівлі з Радянською Росією». І таку торговельну угоду підписали менше, ніж за рік, 16 березня 1921 року — в той самий час, коли Червона армія штурмувала повсталій Кронштадт, а полки Тухачевського заливали кров'ю селян Тамбовської губернії. Комерційний інтерес переважив: «Не дивлячись на статті в Таймс проти торговельної угоди з більшовиками, Красін ще до досягнення угоди між урядами підписав попередні контракти з британськими компаніями, і йоркширські текстильні фабрики вишикувалися в чергу, щоб продавати тканини в Росію». Тканини, а також готові шинелі, черевики, шкряпки призначалися майже виключно для екіпірування ЧК і Червоної армії. Ще довша черга, включа-

ючи німців, шведів і американців, вишикувалася за контрактами на постачання радянській армії гвинтівки, кулеметів, гармат, вантажівок, аеропланів і десантків мільйонів набоїв.

На початку 1920-х (так само, як і у 1930-х з Гітлером, і від 2014-го з Путіним) Захід провадив половинчасту політику: економічні санкції — але з урахуванням власних інтересів; відмова від повного визнання — але й залаштункові переговори. Далі відбулося поетанне визнання радянського уряду, першим кроком якого став договір між Німеччиною і Раднаркомом, підписаний 16 квітня 1922 року в Рапалло. Раднарком ставав легітимним членом міжнародної спільноти.

Книжка завершується стислим оглядом долі активних учасників описаних подій — як радянських (Дзержинський, Троцький, Йоффе, Радек, Красін, Карахан, Чичерін, Литвінов і його англійська дружина Айві), так і антирадянських (Юденич, Врангель, Денікін, Пілсудський, Петлюра), а також західних (Вілсон, Гувер, Пуанкаре, Черчилль, Джон Рід, Луїз Браянт). Для Р.Сервіса тема лідерів «революції» добре знайома, бо у 2000—2009 рр. видавництво «Макміллан» випустило написані ним біографії Леніна, Сталіна і Троцького. В українському перекладі опублікована робота Роберта Сервіса «Товариші. Комунізм: світова історія» (К.: Темпора, 2012).

Про «внутрішні запозичення» Ленінського уряду — в іншій неперекладеній книжці, про що буде далі. ■

Олег КОЦАРЄВ

До річниці смерті Леся Танюка в серії «Шістдесятники» видавництва «Смолоскип» вийшла книжка його вибраних поезій і перекладів «Vita Memoriae». А трохи згодом з'явилися «Вибрані твори» Катерини Мандрик-Куйбіди — збірка віршів і спогадів зв'язкової УПА, ув'язненої в ГУЛАГу, учасниці боротьби за незалежність. Усе це — література та історія нашого трагічного двадцятого століття.

Леся Танюк був одним із найвідоміших представників українського культурного й суспільного відродження другої половини ХХ століття. Найбільше знаний як режисер, сценарист, громадський діяч, автор масштабно-цікавих щоденників. А ось його поезія, хоч і неодноразово публікувалася, була не зовсім у фокусі уваги. Що і несправедливо, й концептуально неправильно. Адже його вірші — й це, зокрема, засвідчує книжка «Vita Memoriae» — явно належать до найбільш характерної шістдесятницької літератури, за якою можна надійно судити про ціле явище (принаймні вже точно про його «легальну» частину).

Ці «шістдесятницькі риси» прозорі та легко впізнавані. Поєднання сентиментальності з «формалістичними» проявами. Виразний громадянський пафос. Афористичність у побудові фрази. Потужний екстравертний вектор — недаремно один із розділів книжки Леся Танюка має назву «Urbi et orbi»: «Містові й світу».

Відтак вихід друком

вибраних творів Танюка — подія актуальна і значуща в українському літературному просторі. Надто в сенсі осмислення цілої спадщини шістдесятних-вісімдесятих років. А вона сьогодні просто неминуче по-новому осмислюється та по-новому звучить.

«Vita Memoriae» дозволить читачам зануритися і в ліричний настрій, і в спогади, й у публіцистичний дискурс, і у філософські питання.

*В розтерзане життям сумління
Вповзла вночі гадюка-мисль:
Неначе лева для гоління
В розтязу голову вп'ялись —*

*Неначе раптом літню пору
Скувала кригою зима, —
Мені ввижається, що й зорі
Вже світять тільки жартома...*

Частина віршів, що їх Леся Танюк написав російською, коли жив у Москві, подані в перекладі Станіслава Чернілевського. Є тут і власне Танюкові переклади — з Шекспіра, Рільке, Ружевича, Гамзатова й інших авторів. А також три невеличкі вступи: передмови Оксани Танюк та Ми-

■ КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО

Поезія боротьби і тривання

Літературна історія віку

коли Жулинського і вірш того-таки Станіслава Чернілевського. * * *

Катерина Мандрик-Куйбіда народилася 1927 року на Прикарпатті. Уже в юності долучилася до антирадянської боротьби УПА — стала зв'язковою. Через це 1950 року її заарештували. Переживши катування, з надламаним здоров'ям Мандрик-Куйбіда отримала вирок — 10 років суворого режиму, який відбувала в Комі. Втім після смерті Сталіна, в 1956 році, її випустили на спецпоселення, а 1964 року нарешті вдалося повернутися на бать-

ківщину. В Україні Катерина Мандрик-Куйбіда не змінила і не приховувала своїх політичних поглядів, продовжуючи «особистий» спротив радянській системі. Активно займалася громадськими справами, особливо з початком національного відродження вісімдесятих років. Померла 2004 року. Її син — відомий політик Василь Куйбіда (він, до речі, написав післямову до «Вибраних творів»).

Ця біографія, дуже умовно і пунктирно переказана, з одного боку, багата і драматична, але з другого — доволі характерна для багатьох галичан того часу. Тобто Катерину Мандрик-Куйбіду можна назвати питомою представницею своїх місць і часів, «людиною з народу» в позитивному значенні цього дещо вихолощеного словосполучення.

Те саме можна сказати і про її поезію. Вона виразно ґрунтується на народній і народницькій естетиці, на загальноновизнаному національному класичному каноні. Значна частина віршів Катерини Мандрик-Куй-

біди — політичні, мобілізаційні, агітаційні за своєю суттю, що на тлі її поетики виглядає логічно та передбачувано. Вже у ранній, простішій поезії, коли дівчина саме ставала до участі в боротьбі націоналістичного підпілля, наявний і виразний психологічний елемент:

*Зродилися його слова
У вільному русі.
В шухляди він їх не ховав —
Передавав подрузі.*

*А ми чекали їх, як хліб,
Для віри і завзяття.
Тепер, коли в бою погиб,
Хто нам напише, браття?*

Подиву гідне те, як подальша доля не зламила людину, не знищила особистісного стрижня.

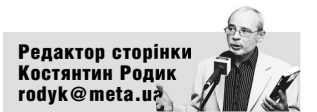
Ба навіть «посприяла» тому, щоб вірші Катерини Мандрик-Куйбіди стали більш філософськими, багатозначними, пружними, концентрованими, афористичними та з ледь відчутним присмаком іронії.

*Морозом лютим, снігопадом
Із двадцять п'ятим роком нині
Мене весна вітала радо...
І вдарив конвоїр по спині.*

Поезія часів ув'язнення — явно вершинний момент творчості цієї авторки. Цікаво, що в ній є потужний струмінь релігійності; вочевидь віра допомагала витримати табірні умови.

Важливою частиною книжки варто назвати й автобіографію Катерини Мандрик-Куйбіди. Просто і буденно написана, вона містить чимало інформації, показує атмосферу і дух історичних періодів, що пережила авторка, місць, де їй довелося побувати, знайомить із людьми, яких випало зустріти.

І, звичайно, як і в інших книжках серії «Вибрані твори», тут є розділ фотоматеріалів. Із кольоритними знімками — від зображення табірних буднів до фотокопій різноманітних документів. ■

Редактор сторінки
Костянтин Родик
rodyk@meta.ua

■ ПРЕМ'ЄР-ЛІГА

«Підкилимна» мотивація

У «Динамо» чутливо поставилися до можливості заїзду на НСК «Олімпійський» іншого господаря

Григорій ХАТА

За останні десятиліття протистояння «Динамо» та «Шахтаря» стало візитною карткою вітчизняного футболу. При цьому суперництво точиться не тільки на футбольному полі. Й часто-густо за межами ігрового майданчика їхні баталії носять значно цікавіший характер, ніж безпосередньо сам футбольний матч.

Сценарій чергової серії українського футбольного «класико» стосується головного футбольного стадіону країни — НСК «Олімпійський», який уже не один рік є домашньою ареною київського «Динамо».

Минулого тижня український інформаційний простір наповнили повідомлення про можливе повернення «біло-синіх» на свою клубну арену, й наступний переїзд «Шахтаря» на «Олімпійський».

І хоча генеральний директор «Шахтаря» Сергій Палкін одразу заявив, що «гірники» не планують грати свої домашні матчі на «Олімпійському», втім ремарка «гендира» донеччан про те, що цей комплекс не належить жодному клубу й перебуваючи в державній власності, може, теоретично, стати домашньою ареною для будь-якого українського клубу, змусив нинішніх господарів «Олімпійського» — динамівців — активно реагувати.

Відповідаючи на запитання представників ЗМІ про чергове покарання ФФУ для динамівців у вигляді «гри без глядачів», головний тренер «біло-синіх» Олександр Хацкевич наголосив: «Чому весь час намагаються покарати лише «Динамо»? Незабаром хтось уже й на «Олімпійсь-

У поєдинку із «Зіркою» капітан «Динамо» Андрій Ярмоленко оформив «дубль».
Фото УНІАН.

кий» планує переїхати...».

Передбачалося, що, згідно з вердиктом КДК ФФУ, котрий, у відповідь на поведінку динамівських ультрас під час матчу за Суперкубок-2017, приписував stolичномуклубупровести найближчим часом домашній поєдинок національної першості за порожніх трибун, за таких умов мав відбутися поєдинок 5-го туру «Динамо» — «Зірка». При цьому зовнішні обставини вже були готові підштовхнути динамівців до проведення цієї гри на стадіоні «Динамо».

Утім у динамівському клубі вирішили не грати за чужим сценарієм і не квалитися з миттєвим виконанням вердикту КДК ФФУ. Маючи для цього в своєму розпорядженні десять днів, «біло-сині» прийняли «Зірку» на «Олімпійському» «з глядачами». Натомість шати «дисциплінарного поєдинку» перекинули на матч наступного туру, котрий,

згідно з календарем, також має відбутися в Києві.

Щодо безпосередньо самої гри динамівців із «Зіркою», то проти одного з аутсайдерів першості підопічні Хацкевича зіграли два абсолютно різні тайми.

У першому — динамівці виглядали зовсім блідо, однак після перерви — пожвавішали. Завдяки переходу на атакувальну модель гри «біло-сині» забили представникові Кіровоградщини три голи без відповіді. У третьому поспіль зіграному поєдинку відзначився конголезець Мбокані, «дубль» оформив динамівський капітан Ярмоленко. Тепер у його активі 99 забитих голів у чемпіонатах країни.

Програв у минулому турі й інший кіровоградський клуб. «Олександрія» удома не знайшла аргументів проти «Шахтаря» — 1:2. Один із «гірницьких» голів на рахунку Фреда, котрий, відбувши дворічну дискваліфіка-

цію (з липня 2015 до липня 2017) за вживання заборонених препаратів, із новими силами взявся допомагати своїй команді.

Варта уваги й дебютна для нинішньої першості перемога «Зорі». Здолавши у Львові «Верес» (а саме там грає свої домашні матчі лугька команда), «Зоря» «вписала» в пасив колективу Юрія Вірта першу поразку.

Успішно минулого уїк-енду з'їздили в гості й футболісти «Ворскли». У Києві, на «Оболонь-Арені», вихованці Василя Сачка мінімально здолали «Сталь» із Кам'янського. Як раніше й афішувалося, «сталевари» таки змінили домашню арену, попрацювавши із дніпровським «Меттеором». При цьому «Сталь» іще далі віддалилася від місця своєї формальної приписки — Кам'янського (раніше — Дніпродзержинськ), де, не виключено, команди прем'єр-ліги побачити взагалі не зможуть. ■

■ ТАБЛО

Чемпіонат України. Прем'єр-ліга. Перший етап. 5-й тур.

- «Динамо» — «Зірка» — 3:0
Голи: Мбокані, 48; Ярмоленко, 76 (пен.), 79
Київ, НСК «Олімпійський», 7460 глядачів
- «Верес» — «Зоря» — 0:1
Гол: Калитвинцев, 76
Львів, «Арена Львів», 1840 глядачів
- «Сталь» — «Ворскла» — 0:1
Гол: Даллук, 90+1
Київ, «Оболонь-арена», 1250 глядачів
- «Олександрія» — «Шахтар» — 1:2
Голи: Банада, 38 — Фред, 41; Феррейра, 60
Олександрія, стадіон «Ніка», 3810 глядачів
- «Маріуполь» — «Карпати» — 3:0
Голи: Чурко, 10; Лебеденко, 18 (у свої ворота); Болбат, 90+3
Маріуполь, стадіон «Іллічівець», 9120 глядачів
- «Олімпік» — «Чорноморець» — 1:0
Гол: Моха, 48
Київ, стадіон «Динамо», 800 глядачів

Турнірна таблиця:

	І	В	Н	П	М	О
1. «Динамо»	5	4	1	0	11-1	13
2. «Шахтар»	5	4	0	1	10-4	12
3. «Олімпік»	5	3	2	0	5-0	11
4. «Ворскла»	5	3	1	1	6-5	10
5. «Маріуполь»	5	2	2	1	8-4	8
6. «Верес»	5	1	3	1	3-2	6
7. «Сталь»	5	2	0	3	4-6	6
8. «Зоря»	5	1	2	2	3-5	5
9. «Карпати»	5	1	1	3	5-13	4
10. «Олександрія»	5	0	3	2	4-7	3
11. «Зірка»	5	0	2	3	3-9	2
12. «Чорноморець»	5	0	1	4	3-9	1

Бомбардири: Циганков, Мбокані, Ярмоленко (всі — «Динамо») — 3.

Перша ліга. 5-й тур. «Балкани» — «Гірник-Спорт» — 1:0, «Авангард» — «Рух» — 2:1, «Жемчужина» — «Полтава» — 0:1, «Нафтовик» — «Інгuleць» — 1:1, «Суми» — «Миколаїв» — 0:1, «Кремень» — «Оболонь-Бровар» — 0:3, «Черкаський Дніпро» — «Геліос» — 1:2, «Арсенал» — «Волинь» — 2:0, «Десна» — «Колос» — 2:3.

Лідери: «Геліос» — 15, «Арсенал», «Полтава», «Інгuleць», «Колос» — 13, «Десна» — 12, «Оболонь-Бровар» — 11.

Бомбардир: Акименко («Інгuleць») — 6. ■

■ ФУТБОЛЬНА МОЗАІКА

Олексій ПАВЛИШ

Англія

Після програшу «Арсеналу» в Суперкубку невдало розпочало сезон «Челсі» і в АПЛ: лондонці сенсаційно поступились скромному «Бернлі». Додамо, що стартовий поєдинок Прем'єр-ліги «аристократи» догравали удев'ятьох — після вилучень Кехілла та Фабрегаса.

Натомість перемогами відкрили чемпіонат інші претенденти на «топ-4» — «Тоттенхем», «Манчестер Сіті» та «Манчестер Юнайтед»: «шпори» та «городяни» «на класі» обіграли «Брайтон» і «Ньюкасл», а підопічні Моуріньо удомо розгромили «Вест Хем».

Стартові три бали здобув і «Евертон»: мінімальну звитягу над «Стокком» «мерсисайдцям» приніс Уейн Руні, котрий, нагадаємо, цього літа покинув «МЮ».

Прем'єр-ліга. 1-й тур. «Арсенал» — «Лестер» — 4:3 (Ляказетт, 2; Уелбек, 45; Ремзі, 83; Жиру, 85 — Окадзакі, 5; Варді, 29, 56), «Уотфорд» — «Ліверпуль» — 3:3, «Челсі» — «Бернлі» — 2:3

(Мората, 69; Давід Луїс, 88 — Воукс, 24, 43; Уорд, 39; вилучення: Кехілл, 14; Фабрегас, 81 (обоє — «Ч»), «Крістал Пелас» — «Хаддерсфілд» — 0:3, «Евертон» — «Сток Сіті» — 1:0, «Саутгемптон» — «Суонсі» — 0:0, «Вест Бромвіч» — «Борнмут» — 1:0, «Брайтон» — «Манчестер Сіті» — 0:2, «Ньюкасл» — «Тоттенхем» — 0:2, «Манчестер Юнайтед» — «Вест Хем» — 4:0 (Р. Лукаку, 34, 53; Марсьяль, 88; Погба, 90).

Іспанія

На відміну від інших топ-ліг, Суперкубок в Іспанії розігрують у двох матчах. Минулого уїк-енду відбувся перший поєдинок за почесний трофей: мадридський «Реал» (чинний чемпіон Прімери) на «Камп Ноу» доволі впевнено переіграв каталонську «Барселону» (володаря Кубка).

Як і багато попередніх, це «ель-класико» теж не обійшлося без суддівського скандалу — мадридці залишилися незадоволені вилученням Роналду та спірним пенальті. Зазначимо, що дві

жовті картки зірковий португалець отримав одразу після взяття воріт: спочатку — за зняту футболку, а потім — за симуляцію. Побачивши перед собою «червоне світло», чотириразовий володар «Золотого м'яча» не стримався і штовхнув арбітра, за що може отримати дискваліфікацію від чотирьох до двадцяти матчів.

Суперкубок. Перший матч.

«Барселона» — «Реал Мадрид» — 1:3 (Мессі, 77 (пен.) — Піке, 50 (у свої ворота); Роналду, 80; Асенсіо, 90; вилучення: Роналду, 82 («Р»)).

Товариські матчі. «Барселона» — «Шапекоенсе» (Бразилія) — 5:0 (Деулофеу, 6; Бускетс, 11; Мессі, 28; Л. Суарес, 55; Д. Суарес, 74), «Інтер» (Італія) — «Леганес» — 1:0 (Ікарді, 30 (пен.)), «Бетіс» — «Атлетико» — 0:1 (Хуан Морено, 66), «Хетафе» — «Атлетико» — 0:0, «Севілья» — «Рома» — 2:1.

Італія

Пізніше за інших відкрили сезон в Італії — минулої неділі там відбувся традиційний матч за Су-

перкубок між «Ювентусом» і «Лацио». У драматичному поєдинку на останніх секундах перемогу вирвали римляни — це для них, до речі, перший трофей з 2013 року.

А інші гранди, зокрема «Наполі», активно працюють на трансферному ринку. За чутками місцевих ЗМІ, неаполітанці уже домовились з «Ман Сіті» про річну оренду українця Олександра Зінченка.

Суперкубок. «Ювентус» — «Лацио» — 2:3 (Дібала, 85, 90 (пен.) — Іммобіле, 32 (пен.), 54; Мурґія, 90+3).

Товариські матчі. «Мілан» — «Бетіс» (Іспанія) — 1:2 (Андре Сілва, 75 (пен.) — Руїс, 67; Санабрія, 90 (пен.)), «Сельта» — «Рома» (Італія) — 4:1 (Аспас, 17 (пен.), 41; Сісто, 22, 27 — Стротман, 62), «Наполі» — «Еспаньйол» (Іспанія) — 2:0 (Мертенс, 36; Альбіоль, 55), «Борнмут» (Англія) — «Наполі» — 2:2, «Баварія» (Німеччина) — «Наполі» — 0:2.

Німеччина

Перед початком чергової бомбардирської гонки в Бундеслізі

знані форварди — Роберт Левандовський з «Баварії» та П'єр-Емерік Обамеїянг з дортмундської «Боруссії» — «розміялися» в першому раунді національного Кубка: нападник мюнхенців відзначився «дублем», а габонський бомбардир завдяки «хет-трику» став найрезультативнішим легіонером в історії «бджіл».

Упевнено вийшов до наступного етапу і срібний призер минулого сезону — «РБ Лейпциг»: «біки» легко розгромили скромний «Дорфменкінгер».

Кубок. 1-й раунд. Найцікавіші результати.

«Айнтрахт Нордершедт» — «Вольфсбург» — 0:1, «Енергі» — «Штутгарт» — 2:2 (по пен. — 3:4), «Дорфменкінгер» — «РБ Лейпциг» — 0:5 (Забітцер, 4, 47; Вернер, 56; Поульсен, 59; Н. Кейта, 65), «Кемніцер» — «Баварія» — 0:5 (Левандовський, 20, 60; Коман, 51; Рібері, 79; Хуммельс, 89), «Райлассінген-Арлен» — «Боруссія (Д)» — 0:4 (Бартра, 12; Обамеїянг, 41, 55, 80), «Лехер» — «Кельн» — 0:5, «Рот-Вайс Ерфрут» — «Хоффенхайм» — 0:1.

Франція

Другий тур Ліги 1 ознаменувався феєричним дебютом Неймара за «ПСЖ»: зірковий бразилець, за якого парижани віддали «Барсі» 222 мільйони євро, відзначився голом та асистом. Не менш вдало виступає і чемпіон — «Монако»: у складі «монегасків» високу результативність демонструє колумбієць Радамель Фалькао (у його активі — «хет-трик» у ворота «Діжона»).

Ліга 1. 2-й тур. «Ніцца» — «Труа» — 1:2, «Ренн» — «Ліон» — 1:2 (Буріжо, 86 — Делай, 57; Діас, 74), «Нант» — «Марсель» — 0:1, «Ам'єн» — «Анже» — 0:2, «Бордо» — «Мец» — 2:0, «Кан» — «Сент-Етьєн» — 0:1, «Тулуза» — «Монпельє» — 1:0, «Страсбург» — «Лілл» — 3:0, «Діжон» — «Монако» — 1:4 (Саїд, 43 — Фалькао, 3, 37, 51; Жемерсон, 25), «Генгам» — «ПСЖ» — 0:3 (Ікоко, 52 (у свої ворота); Кавані, 62; Неймар, 82).

Лідери: «Ліон», «ПСЖ», «Монако», «Марсель», «Сент-Етьєн» — 6, «Анже» — 4.

Бомбардир: Фалькао («Монако») — 4. ■

Еліна Світоліна
українська тенісистка, четверта ракетка світу

«Дуже важливо навчитися керувати собою у стресових ситуаціях».

Григорій ХАТА

■ ЛЕГКА АТЛЕТИКА

Атракціон сенсаційності

Єдину нагороду світового чемпіонату українській збірній принесла 19-річна Юлія Левченко

Повізши на дорослий чемпіонат світу-2017 до Лондона всерйоз омолоджену команду, в штабі національної легкоатлетичної збірної неабияк ризикували. І, загалом, практично до останнього дня, коли сенсаційне «срібло» виборола 19-річна стрибунка у висоту Юлія Левченко, «синьо-жовті» перебували на межі провалу, адже практично в жодній дисципліні похвалитися нашим атлетам було нічим.

Зрештою, не зіграла ставка тренерського штабу й на титулованого стрибунка у висоту Богдана Бондаренка. Головна наша надія на планетарну медаль неймовірно слабо провів фінальну сесію. Після виграшу медалей на попередніх трьох мундіалях та бронзового фінішу в олімпійському Ріо чемпіонат світу в Лондоні Бондаренко завершив на скромному дев'ятому місці, обмежившись відверто скромним для себе показником — 2,25 м. Цікаво, що днем раніше, долаючи кваліфікацію, бронзовий призер Олімпійських ігор без особливих проблем узяв планку на висоті 2,31 м. Аналогічного результату у фіналі йому вистачило б для планетарної «бронзи». Утім упоратися з нервами, чи то пак із проблемним гомілкостом, Богдан не зміг. Єдиною його успішною спробою у фіналі став третій стрибок на висоті 2,25. Невдалим вийшов у його виконанні й штурм планки на позначці 2,32, підкорити яку змогли лише двоє: переможець турніру — катарець Баршм (підсумковий результат — 2,35) та срібний медаліст, представник Росії Данил Лисенко, котрий, щоправда, через допінгову дискваліфікацію своєї збірної змагався у статусі ней-

трального атлета — без прапора, гімну та форми, яка має національну прив'язку.

В аналогічних умовах опинилася й переможниця турніру висотниць — росіянка Марія Ласицкіне, котра через вище означені обмеження Міжнародної федерації легкої атлетики не змогла сповна насолодитися своєю перемогою.

А от її конкурентка з України, котра піднялася на другу сходинку п'єдесталу пошани, певно, перебувала на сьомому небі від щастя, хоча, як відзначають у прес-службі Національної федерації легкої атлетики, після сенсаційного успіху Левченко була менш емоційною, ніж зазвичай. «Можливо, я трохи подорослішала?! Потрібно було бути сконцентрованою на всі 100%», — пояснила новоспечена віце-чемпіонка світу, котра на шляху до планетарного «срібла» в Лондоні двічі оновила персональний рекорд.

Спочатку 19-річна киянка, котра до столиці літніх Ігор-2012 прибула як переможниця молодіжного чемпіонату Європи-2016 (результат — 1,96 м), на Олімпійському стадіоні Лондона взяла 1,97. Далі — 1,99 м, після чого було підкорено 2,01. «Я дуже боялася помилитися. Спочатку було важко, навіть складніше, ніж у кваліфікації. Я не відчувала ніг, не розуміла, що відбувається. У вирішаль-

Після перемоги на молодіжному чемпіонаті Європи Юлія Левченко стала віце-чемпіонкою дорослого мундіалу.
Фото з сайту iaaf.org.

ний момент я злякалася себе. Відчувала, що можу взяти 2,01, але мені було страшно. Допомогли оволодіти ситуацією неряльно високі атракціони, які я побачила на шляху до стадіону, й від яких мені стає одразу погано. Якби мені довелося обирати — стрибати під пресом публіки та результату чи сидіти

на атракціоні, я нізащо не обрала б другий варіант», — пояснила Левченко, медаль якої, в підсумку, виявилася єдиною в скарбниці «синьо-жовтих» на ЧС-2017.

Неймовірно близьким до планетарної нагороди був майстер спортивної ходьби Ігор Главан, але 50-кілометровий мара-

фон він завершив четвертим.

Здається, міг поборотися за місце на п'єдесталі й наш досвідчений багатоборець Олексій Касьянов, утім вище шостого місця піднятися не зміг. Щоправда, підсумковий результат його не засмутив: «Радує, що я й досі перебуваю в когорті лідерів світового багатоборства». ■

■ ТЕНІС

Не боячись Халеп

Збагачуючись досвідом, прима українського тенісу стрімко колекціонує перемоги на престижних турнірах WTA

Еліна Світоліна виграла престижний «Роджерс Кап» у Торонто.
Фото з сайту sapronov-tennis.org.

Григорій ХАТА

Готуючись до знакових змагань сезону — турнірів «Великого шолому», як контрольні старту представники «топової» тенісної когорти активно грають не менш престижні «Прем'єри» (у жінок) та «Мастерзи» (у чоловіків).

Незадовго до старту «Ролан Гарросу»-2017 наша співвітчизниця Еліна Світоліна виграла елітний «Прем'єр» п'ятої категорії в Римі. Тепер — напередодні «Ю-Ес оупен» — уродженка Одеси тріумфувала на змаганнях аналогічного штибу в Торонто. Після звитяги в столиці Італії, де у фіналі Еліна здолала знану румунку Сімону Халеп, українка піднялася на шосту сходинку в рейтингу жіночої тенісної асоціації. Нинішній же успіх дозволив примі вітчизняного тенісу вкотре оновити свій та національний рейтинговий рекорд і стати четвертою ракеткою планети.

У фіналі «Роджерс Кап» Світоліна переграла экс-першу ракетку світу Каролін Возняцьки з Данії — 6:4, 6:0, за що, в підсумку, окрім головного трофею, також удостоїлася чеку на 501 тисячу американських доларів.

«Як людина я стала мудрішою, а як гравець — досвідченішою», — відзначила українська тенісна прима. У нинішньому сезоні Світоліна демонструє неабияку потугу, загалом вигравши вже п'ятий турнір WTA. Її цьогорічна переможна серія становить 44 матчі, при цьому в Торонто на шляху

до тріумфу вона здолала росіянку Касаткіну, Венус Уільямс зі США, іспанку Мугурусу (чинну переможницю Уімблдону) та другу ракетку планети Халеп.

Варто нагадати, що саме румунка зупинила нашу співвітчизницю на цьогорічному «Ролан Гаррос», де Світоліні прогнозували переможне майбутнє.

«Дуже важливо навчитися керувати собою у стресових ситуаціях», — наголосила українська тенісистка. — У Парижі я зазнала дуже болісного фіаско від Сімони. То був дуже хороший урок для мене, завдяки якому я тепер намагаюся зберігати концентрацію від першого до останнього розіграшу».

У Торонто Світоліні не раз доводилося повертатися до уроків минулого.

По суті, ледь не кожен поєдинок вимагав від нашої тенісистки максимальної концентрації. Утім, якщо зустріч з колишньою першою ракеткою світу, ветераном жіночого тенісу Венерою Уільямс пройшла під диктовку більш енергійної та молодшої суперниці, то, приміром, побачення з Мугурусою стало для Еліни справжнім випробуванням. Щоправда, після програшу першого сету пересмислити ситуацію українській тенісистці допомогли дощ та тривала перерва, після якої поєдинок пішов за іншим сценарієм. У підсумку — 4:6, 6:4, 6:3 — на користь українки.

У світлі паризької невдачі півфінальний матч проти Халеп мав

для Світоліної особливе значення. Не дивно, що друга ракетка планети змогла взяти у Еліні лише по гейму в кожному сеті — 6:1, 6:1.

Не став проблемою для одеситки, що перебувала на підйомі, й фінал проти Возняцьки.

«Це приголомшливі відчуття — бути четвертою ракеткою світу. Я усього лише за один крок від того, щоб побити загальноукраїнський рекорд Андрія Медведєва, адже це завжди було моєю метою — стати найбільш високорейтинговим гравцем в історії українського тенісу. Я дуже мотивована, сподіваюся, що вже цього року мені вдасться досягти цієї мети», — наголошує Світоліна. Вона додає, що команда, котра з'явилася у неї перед поточним сезоном, надала їй новий поштовх та нове бачення гри. «Можливо, це невеликі деталі, але вони зіграли велику роль», — каже Еліна. ■

■ ОГОЛОШЕННЯ

Інститут фізіології рослин і генетики НАН України оголошує **прийом до аспірантури** з відривом від виробництва за спеціалістю 091. Біологія (спеціалізації «фізіологія рослин», «генетика»).

Довідки за тел.: (044) 257-00-14.

Читайте
в наступному
номері:

Міф чи МАФ?

У Кам'янському, щоб не зносити скульптуру Леоніда Брежнєва, створили... музей

16 | УКРАЇНА МОЛОДА
ВІВТОРОК, 15 СЕРПНЯ 2017

КАЛЕЙДОСКОП

НОВА РОЛЬ

Від да Вінчі до Ді Капріо

Голлівудський красунчик планує зіграти свого знаменитого тезка

Аліса КВАЧ

За легендою, «оскароносний» Леонардо Ді Капріо отримав своє ім'я на честь Леонардо да Вінчі. Мовляв, коли його мама роздивлялася картину знаменитого художника і винахідника, дитинка вперше ворухнулася в животу, і жінка сприйняла це як віщий знак. Не дивно, що все життя красунчика Лео тягнуло до постаті свого великого попередника.

І от мрія актора повернутися в ті часи і побувати «в шкурі» да Вінчі як ніколи стала близькою до здійснення. Як повідомило видання Variety, Ді Капріо задумав стати одним із продюсерів фільму за книгою американського журналіста і письменника Волтера Айзексона «Леонардо да Вінчі», а також зіграти в ньому головну роль. Усе це, крім слави, обіцяє і чималу фінансову вигоду — як повідомляє те ж видання, за участь у фільмі актор отримає «семизначний гонорар».

Утім, яким буде цей фільм, прогнозувати поки що складно. Сама книга Айзексона надійде у продаж лише у жовтні 2017 року. А яким буде сценарій, коли розпочнуться зйомки і кого ще з зірок ми зможемо побачити на екрані, це поки таємниця. Так що кожен може вмикає уяву і фантазувати, скільки завгодно. Безперечно лише одне: озвучена інформація значно підніме рейтинг книги і прибуток від продажу. На що, очевидно, і розраховується. ■

Леонардо Ді Капріо.

Ната НЕТУДИХАТА

Якщо любиш вчитися, то ніщо не може стати на заваді. Це ще раз довела жителька Таїланду Кімлан Йінакул, яка в дитинстві була старанною ученицею і мріяла про вищу освіту. Однак після закінчення школи їхня сім'я переїхала в Бангкок, Кімлан вийшла заміж, народилися діти, тож мрії про навчання довелося відкласти надовго.

Спочатку Кімлан любов до навчання передала п'ятьом своїм дітям — четверо з них отримали ступінь магістра, а один навіть захистив докторську дисертацію в США. Однак цього їй вистало мало. Тож, коли її наймолодша донька поступила до відкритого університету Сукхотай Тхамматірат, вона вчи-

ВІК НЕ ЗАВАДА

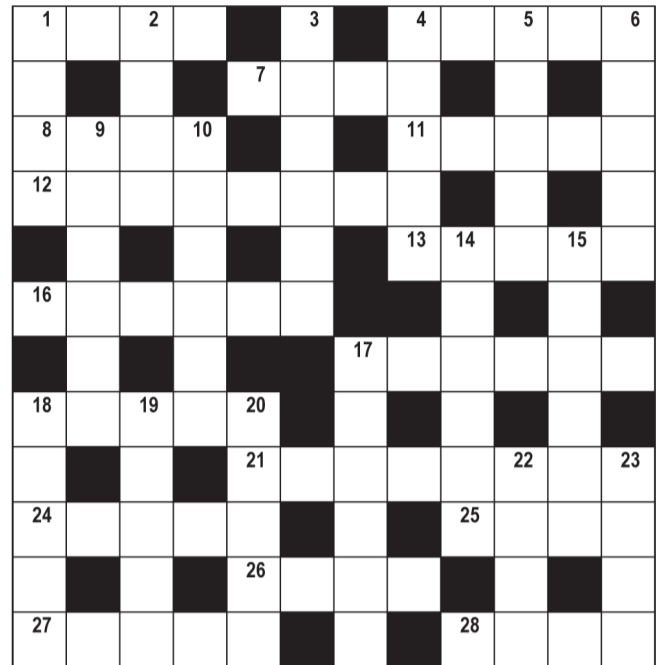
Жага навчання

У Таїланді жінка отримала диплом у 91 рік

нила так само, незважаючи на те, що їй на той момент виповнилося 72 роки.

Основним предметом пані Йінакул обрала соціальну екологію, пояснивши це тим, що це для неї цікава і невідома тема. Через життєві обставини їй кілька разів довелося переривати навчання, яке загалом затяглося на 20 років. І от у 91 рік вона на-

решті отримала довгоочікуваний диплом бакалавра. Багато іспитів їй не вдалося здати з першого разу, але вона переклала їх знову і знову, доки не отримувала хорошу оцінку. Як зізналася старенька, досягти мети їй допомогли працелюбність і цілеспрямованість. І вік тут не має жодного значення. ■

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №98

По горизонталі:

1. Майданчик для гри в теніс.
4. Райцентр у Львівській області.
7. Відомий індонезійський острів-курорт.
8. Давньогрецька міфічна річка забуття.
11. Туристична поїздка.
12. Висока труба чи мачта, на яку піднімають прапор.
13. Український історик і композитор, автор «Історії України-Русі».
16. Протитанкова гармата.
17. Космічний об'єкт із вогненним хвостом.
18. Туристична країна в Перській затоці.
21. Знаменитий східний лікар та вчений.
24. У Стародавній Греції та в Римі правитель, що прийшов до влади насильницьким шляхом і керує одноосібно.
25. Давня назва Таїланду.
26. Довгі ворсинки на хутрі тварин.
27. Письменник-драматург і політичний діяч, екс-очільник Спілки театральних діячів України.
28. Скликання військових на навчання.

По вертикалі:

1. Голландський художник XVIII століття, один із визнаних майстрів натюрморту.
2. Червона квітка, яку прославив Володимир Івасюк.
3. Засіб безготівкового розрахунку за покупки в супермаркетах.
4. «Голод не...» (народна приказка).
5. Перший

варяг, який започаткував династію київських князів.
6. Бік монети з зображенням імператора.
9. Давня назва Стародавньої Греції.
10. Полководець і державний діяч Стародавнього Риму, зять Октавіана Августа.
14. Династія єгипетських фараонів.
15. Пристрій для прийому радіохвиль.
17. Український композитор, автор пісні «Одна калина за вікном».
18. Одна зі сторін прямокутного трикутника, прилегла до прямого кута.
19. Давнє італійське місто, де зберігається плащаниця Ісуса Христа.
20. Харківське видавництво.
22. Світло над головою святого.
23. Річка в Сибіру. ■

Кросворд №96 від 9 серпня

ПРИКОЛИ

Помирає старий мафіозі.
— Діти мої, я заповідаю вам усе, що нажив чесним шляхом!
— Батьку, в заповіті вказані тільки твій старий пістолет, маска і чорна валіза!
— Я ж сказав — усе, що нажив чесним шляхом.

— Саро Абрамівно, як вам сподобався вчорашній концерт із творів Бетховена?
— Дуже! Але ми, на жаль, запізнилися. Коли ввійшли, грали вже дев'яту симфонію.

— Лікаро, а укол буде?
— А чарівне слово?
— Скарга в міський відділ охорони здоров'я.
— Ви перегинаєте з чарами.

— Підсудний, чому ви все заперечуєте? Десять свідків бачили вас.
— Ваша честь, це ні про що не свідчить! Я вам приведу сто свідків, які мене не бачили!

Поліцейський зупиняє машину за перевищення швидкості й каже:
— Тут максимальна швидкість 40 км/год., а ви їхали 80 км/год. Куди так поспішаєте?
— Так це я вам 300 гривень привіз.

Жінка — чоловіку:
— За кожний кілограм після схуднення плати мені 100 доларів, і я швидко схудну.
— Побійся Бога, у жодній країні немає такої ціни за сало.

ПОГОДА

16 серпня за прогнозами синоптиків

Київ: мінлива хмарність, місцями невеликий короткочасний дощ, гроза. Вітер північно-східний, 5-10 м/с. Температура вночі +15...+17, удень +27...+29.

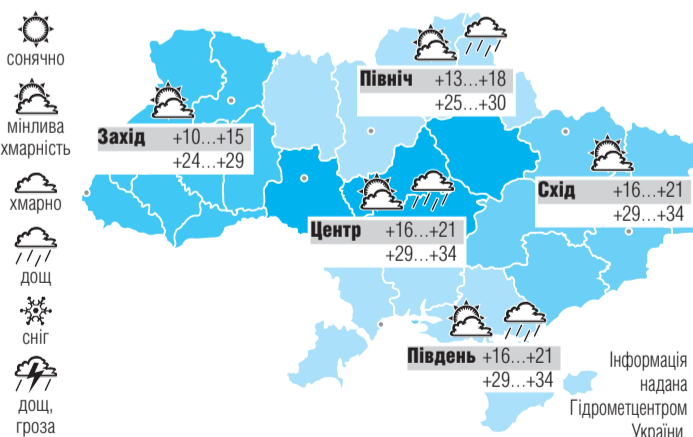
Миргород: без опадів. Уночі +18...+20, удень +31...+33.

Вінниця: місцями невеликий короткочасний дощ, гроза. Уночі +18...+20, удень +27...+29.

Одеса: місцями невеликий короткочасний дощ, гроза. Уночі +18...+20, удень +31...+33.

14 серпня температура води в **Чорному** та **Азовському морях** становила 24-26 градусів, у **Дніпрі** біля Києва — 24.

Курорти Карпат: мінлива хмарність, без опадів. **Трускавець:** уночі +12...+14, удень +26...+28. **Моршин:** уночі +12...+14, удень +26...+28.

Передплатні індекси: 60970, 1555

Наша адреса:

03047, Київ, пр. Перемоги, 50

Телефон для довідок:

т./ф.: (044) 454-84-92

Рекламне бюро:

т./ф.: (044) 454-88-86,

reklam@umoloda.kiev.ua

Відділ реалізації:

т./ф.: (044) 454-84-41,

sale@umoloda.kiev.ua

«УМ» в інтернеті: <http://www.umoloda.kiev.ua>

Відділи:

новин — 454-85-76, novyny@umoloda.kiev.ua;

права — leonov@umoloda.kiev.ua, 454-88-36;

міжнародної політики — svit@umoloda.kiev.ua, 454-88-25;

економіки — eko1@umoloda.kiev.ua, 454-86-39;

медицини — povnyu4@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;

культури — culture@umoloda.kiev.ua, 454-87-96;

соціальних проблем — socium@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;

спорту — sport@umoloda.kiev.ua, 454-87-93

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко

Засновник і видавець —

ПП «Україна молода»

Свідоцтво про реєстрацію:

КВ №3386 від 29.08.98

© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.

Рукописи не рецензуються і не повертаються

Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.

Комерційні публікації виходять під рубриками:

«Український виробник», «Позиція», «Банківська справа»,

«Фінансова експертиза», «Здоровенькі були!», «Це — працює!»,

«Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми»,

«Проекти», «Альма-матер», «Наша марка», «Продукт»,

«Протистояння», «Вітаємо», «Любов і шана».

Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується

у видавництвах:

«Преса України» — у Києві

Зам. блок № 3009098

«Видавничий дім

«Високий Замок» — у Львові

Зам. блок № 572

Верстка та виготовлення

фотофори —

комп'ютерний центр

редакції «УМ»,

тел.: 454-87-71

Газета виходить

у вівторок, середу, четвер,

п'ятницю — суботу (спільний номер)

Тираж 86734